

A 2007. évi költségvetés értékelése

**A KORMÁNYZAT GAZDASÁGPOLITIKÁJÁNAK FŐ VONÁSAI,
AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS ALAKULÁSA 2007-2010-IG 4**

SZOCIÁLPOLITIKA ÉS NEMZETPOLITIKA. 8

A NYUGDÍJASOK HELYZETE 8

Család- és lakástámogatás, szociális juttatások 11

Fogyasztói árkiegészítés, gáz- és távhő ártámogatás 12

Egyháztámogatás 14

Nemzetpolitika 15

Következtetések 16

EGÉSZSÉGÜGY 17

Egészségbiztosítási alap 18

Egészségügyi minisztérium 21

Következtetések 22

OKTATÁSPOLITIKA 23

Közoktatás 23

Felsőoktatás. 27

Civil szervezetek támogatása. 28

Következtetések 29

HELYI ÖNKORMÁNYZATOK. 30

A 2007. évi költségvetés közvetlen társadalmi hatásai 33

Fejlesztési támogatások 36

Következtetések 38

GAZDASÁGFEJLESZTÉS.....	40
MUNKAERŐPIAC – A FOGLALKOZTATÁS FEJLESZTÉSE	40
KUTATÁSFEJLESZTÉS, INNOVÁCIÓ	42
GAZDASÁGFEJLESZTÉS AZ ADÓJOGSZABÁLYOK VÁLTOZÁSÁNAK TÜKRÉBEN	44
ROMLÓ VERSENYKÉPESSÉG A KKV SEKTORBAN.....	45
KÖVETKEZTETÉSEK	48
AGRÁRÁGAZAT	50
A KÖLTSÉGVETÉS RŐL ÁLTALÁBAN	50
AZ AGRÁRKÖLTSÉGVETÉS ÉRTÉKELÉSE	52
KÖVETKEZTETÉSEK	54

A KORMÁNYZAT GAZDASÁGPOLITIKÁJÁNAK FŐ VONÁSAI, AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS ALAKULÁSA 2007-2010-IG

A Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló T/1145. sz. törvényjavaslat világosan megfogalmazta: „A Kormány legfontosabb célja, hogy a tartós egyensúlyon alapuló növekedés feltételeinek megteremtésével a gazdasági teljesítmény és az életkörülmények tartósan és gyorsuló ütemben közelítsenek az Európai Unió átlagához.” A kormányzat szerint a 2007. évi költségvetés ebben az értelmezésben csupán sajátos átmeneti epizódként értelmezendő, hiszen „...A gazdaság növekedési üteme az egyensúlyjavító intézkedések hatására 2007-2008-ban átmenetileg lassul, de a meginduló fejlesztések és reformok hatására 2009-től visszatér a 1998-2006 közötti időszakot jellemző, az Európai Unió átlagát meghaladó, 4% körüli szintre. A reformok kiteljesedése és a fejlesztési források felhasználása nyomán bővülő beruházások 2011-ig tovább gyorsíthatják a növekedést...”

A kormányzat tehát több mint másfél évtizeddel a rendszerváltás után a legnagyobb fába kívánta belevágni a fejszét. Egyszerre kívánja rendezni az összes társadalmi ellátórendszer problémáit, „új pályára” állítani a magyar gazdaságot, a kormányzati retorika alapján pedig mindezek együttesen úgy tűnnek fel, hogy tulajdonképpen a második Gyurcsány-kormány kívánja befejezni a megkezdett – vagy éppen félbehagyott – rendszerváltást Magyarországon.

Hatalmas feladatok, komoly vállalások ezek. A kormányzat igyekszik is a széles közönséggel nap, mint nap érzékelteni: reformkényszer van az országban, a „dolgok” már nem mehetnek úgy tovább, ahogy azt a Kádár-korszak köpönyegéből csak félig-meddig kibújt magyar társadalom az elmúlt másfél évtized során megszokta. Reformokra van tehát szükség, és hogy milyen irányú és jellegű reformokra, azt a Gyurcsány-kormány szűk kabinetköreibe verbuvált szakértők és tanácsadók tudják a leginkább – üzeni a kormányzati kommunikáció.

A probléma mindezzel annyi, hogy a reformok választott iránya és az alkalmazni kívánt eszközök tekintetében egyaránt komoly ellenvetések és kritikák fogalmazódnak meg, és távolról sem csak az ellenzéki oldalról, hanem ideológiai irányultságtól és pártpolitikai elkötelezettségtől vagy szimpátiától függetlenül számos, adott szakpolitikai területek iránt felelősséget érző és vállaló független, sőt, akár kifejezetten baloldaliként elkönvyelt szakértő megfogalmazásában.

Ezek a kritikák az utóbbi hónapokban feltűnően azonos irányba mutatnak. Arra próbálják ráirányítani a figyelmet, hogy a kormányzat által körvonalazott reform-elképzelések, úgymint a „kisebb állam”, az öngondoskodás rendszere, a rászorultság elvének érvényesítése, a közszolgáltatások legszélesebb körének piacosítása, vagyis általában véve a piacelvű társadalomszervezési logika mentén megvalósítani kívánt javaslatok és elképzelések súlyos károkat okozhatnak a magyar társadalom reprodukciós folyamataiban. E kritikák szerint a társadalmi újratermelés menetében közép- és hosszú távon beláthatatlan következményeket hozhatnak a fizetőképes kereslet nagyságától elrugaszkodott piacosító törekvések, illetve az állami szerepvállalás visszaszorítása, az állam társadalomszervező feladatokból történő kivonulása.

Nem csoda, ha e kritikák megfogalmazói és a kormányzat között jelenleg semmiféle átjárás, kommunikáció és eszmecsere nem érvényesül. A kormányzat nemcsak a kritikai hangok, hanem a szakmai érdekképviselők, a társadalmi egyeztetés meghatározó szereplőinek véleménye kedvéért sem volt hajlandó a reformok előre elhatározott irányán és tartalmán módosítani. A nagy projekt elindult, az első lépéseket pedig éppen a 2007. évi költségvetés jelenti a kormányzat által a ciklus végéig, sőt, még azon túlmenően is kijelölt úton.

A reformlázban égő kormányzat – és a reformelképzelések szakmai szülőatyjaként és támogatóiként működő tanácsadói körök – ugyanakkor feltűnően kevés szót ejtettek a szükségesnek vélt változtatásokról tartott eszmefuttatásaikban az elképzeléseik mögött álló társadalom-felfogásról, társadalomfilozófiáról. Ez sem meglepő, hiszen a magyar választók széles körei aligha fogadnák el azokat az elképzeléseket, amelyeket a Gyurcsány-kormány az intézkedések szintjén a magáévá tett az állami szerepvállalás visszaszorítása, a társadalmi szolidaritás költségeinek lefaragása, a nemzeti erőforrások újratermeléséhez fűződő stratégiai állami feladatok elhárítása terén.

Nehezen lenne elképzelhető, hogy a rendszerváltás óta eltelt másfél évtized újkapitalizmussal kapcsolatos hazai tapasztalatai alapján a magyar választók arra hajlanának, hogy az eddig felhalmozódott súlyos problémákat éppen a piac mindenhatóságára épülő berendezkedés oldhatja majd meg. Ilyen irányú kommunikációval a kormányzat nem is kísérletezik, ezzel a körülménnyel maguk is nyilvánvalóan tisztában vannak. Az egyik oldalon állnak tehát a bevezetett és jövőben tervezett intézkedések, a másik oldalon pedig az intézkedések mögött meghúzódó szándékokkal homlokegyenest ellenkező irányba mutató magyarázatok.

A kormányzati retorikában valóban az igazságosság, a szolidaritás, a fenntarthatóság és a stabilitás elemei keverednek egy sajátos szimbiotikus körbe fonódva, miközben a 2007-2011 között tervezett intézkedések célja egyértelmű: a központi költségvetés minél kisebb részt vállaljon át a társadalmi reprodukció fenntartásából és a közösségi feladatok ellátásának terheiből, azok minél nagyobb részben az állampolgárokra háruljanak át.

Valójában egy ilyen új időszaknak a nyitánya kíván lenni a 2007-es költségvetés, amelynek restriktív, megszorító jellegét maga a kormányzat sem kívánja titkolni. Ehelyett a 2007-es büdzsé átmenetiségére hivatkozik, és arra, hogy egy felelősséggel megindított átfogó államháztartási reform és alrendszeri reform együttesen komoly áldozatvállalást követel a társadalom minden tagjától. Ezt az áldozatvállalást, a többletterheket azonban már távolról sem a meghirdetett „igazságosság” jegyében osztja el a magyar társadalomban. A terhek elosztásánál a 2007-es költségvetésben ismét komoly szerepet játszottak a pártpolitikai szempontok. A kormánypártok szavazóbázisának társadalmi érdekei meghatározzák, mely csoportokat részesít a megszorító intézkedésekkel szemben kiemelt védelemben a költségvetés, illetve kijelölik azok körét is, akikre az átlagosnál lényegesen nagyobb terhek esnek.

Bármennyire is átmeneti időszakra szól a 2007-es költségvetés, nehéz eltekinteni annak kérdésétől, vajon mi akadályozta a kabinetet abban, hogy legalább középtávon komolyan vehető perspektívákat jelenítsen meg az általa sürgős reformra szorulóknak nevezett területeken. Ilyen vonatkozásban a leggyakrabban az egészségügy, az oktatás, a nyugdíjrendszer és a közigazgatás merült fel az elmúlt időszakban. Nagy kérdés, hogy miként értelmezhető például a 2007. évi költségvetés számainak tükrében az a magyarázat, amely szerint „...A közoktatási reform célja az esélykülönbségek csökkentése, az esélyegyenlőség biztosítása, a jelentkező diszkrimináció felszámolása, az alapkészségek (írás, olvasás, számolás, szövegértés) megerősítése, a rendszer jelenleginél hatékonyabb működésének elősegítése, az önkormányzatok társulásának ösztönzése...”¹ Remélhetőleg nem gondolja komolyan a kormány, hogy e célok teljesüléséhez az elfogadott 2007. évi költségvetésben szereplő, a diákok iskolai karrierpályája szempontjából meghatározó alsó fokú oktatás, azon belül is az iskolakezdő év költségvetésének drasztikus lefaragásán keresztül vezet az út.

De ugyanígy kérdés az is, mi akadályozta meg például a kormányt abban, hogy konkrét lépéseket tegyen az egészségügy oly sokat hangoztatott hatékonyság-

javítása érdekében. Az ehhez nélkülözhetetlen ellenőrzési rendszer kialakításához minden további nélkül elkülöníthetett volna forrásokat, hacsak nem az volt a cél, hogy az ellenőrzési rendszer megteremtését már csak a több-biztosítás, piacósított egészségbiztosítási modellben lehessen megvalósítani, bizonyítva ezzel a piacelvű modell nagyobb hatékonyságát. Itt most hosszasan sorolhatnánk a kormányzati retorika és a 2007. évi költségvetésben szereplő szikár számadatok közötti eltéréseket, de mindezek feltűnően egy irányba mutatnak: a 2007. évi költségvetés és a 2007-2011 között felvázolt reformvíziók is nélkülözik azt a kiforrott társadalompolitikai víziót, amely a magyar társadalom történeti fejlődési sajátosságaihoz, gazdasági adottságaihoz, örökölt és hosszú évtizedek óta megoldatlan belső problémáihoz igazítaná az állami stratégiai szerepvállalását a társadalomszervezés területén.

A magyar gazdaság – a kormányzat és számos hazai és belföldi elemző véleménye szerint – állítólag stabil fundamentumokon nyugszik. (Érdekes lenne persze ezzel kapcsolatban a saját erőforrások hiányában az intenzív fejlődésre másfél évtizede képtelen magyar tulajdonú kis- és közepes vállalkozások véleményét is meghallgatni.) A magyar társadalom viszont – és egyébként ebben már tényleg széles körű az egyetértés – súlyosan „beteg”, a szó átvitt és szorosabb értelmében egyaránt. A társadalmi reprodukciós folyamatok fenntartását végző alrendszerek fentiekben vázolt reformlogikára épülő átalakítása legfeljebb csak példa nélküli kísérlet lehet, aligha hozhat a súlyos problémákra megoldást. Az alrendszerekre kirótt megszorításoktól önmagában semmiféle hatékonyságjavulás nem várható, a leépítések, forrásmegvonások eredményeként kialakuló bizonytalanság és státuszvesztés éppen ellentétes hatásokat fog eredményezni. Csak remélni lehet, hogy a 2007-es költségvetéssel megindított nagy kísérlet még menet közben, súlyosabb károk, és visszafordíthatatlan rombolás nélkül elhal, vagy irányt vált.

Hiába teljesülnek ugyanis a 2007-es költségvetés fiskális irányszámai – erre egyébként nagy vonalakban kétségkívül megvan az esély –, ha egy olyan struktúra stabilizálását készítik elő, amelynek működőképessége, társadalmi elfogadottsága, és ami a lényeges – szemben a kormányzati magyarázatokkal – fenntarthatósága, legalábbis szociális vonatkozásban teljesen bizonytalan. Nyitott kérdés marad, hogy a fiskális stabilitás érdekében tett erőfeszítések mellett – a kétségtelenül hangzatos retorikán túl – konkrétan mit is kíván tenni a kormányzat a magyar társadalom félperifériás reprodukciós formájának meghaladása érdekében. A magyar társadalom számára önmagában a költségvetés fiskális muta-

tóinak kedvezőbb alakulása sem rövid-, sem közép-, de még hosszú távon sem jelent túlságosan sokat a nemzeti integráció hiánya, a közfeladatok alól kivonuló állam, az esélykülönbségek növekedése, a társadalom egyre gyorsuló ütemű kettészakadása mellett.

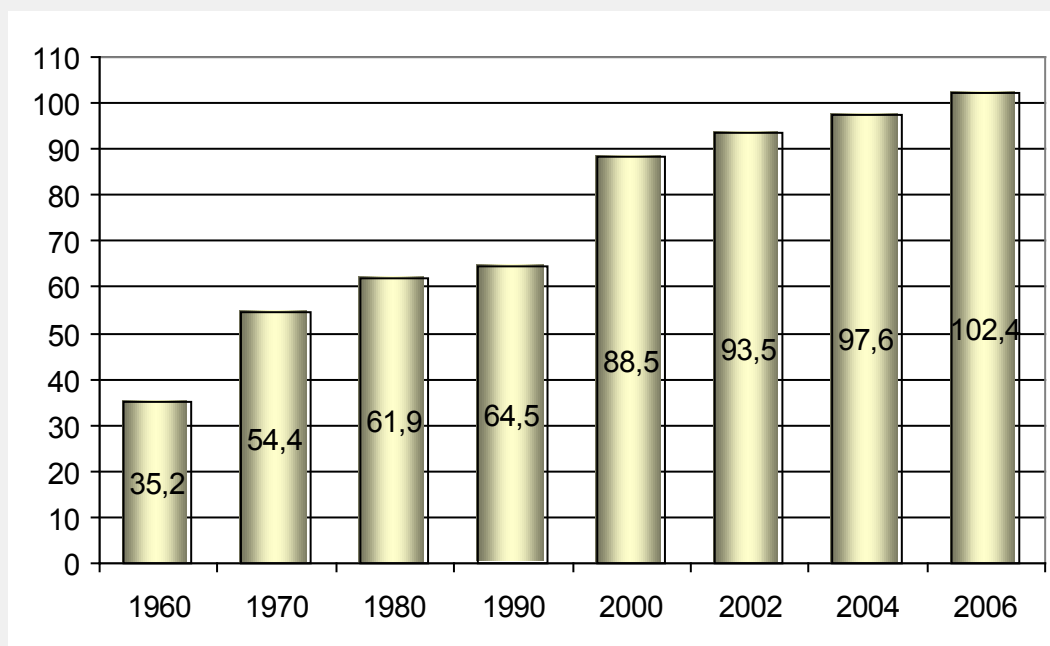
SZOCIÁLPOLITIKA ÉS NEMZETPOLITIKA

Jóllehet, a 2007-es évre készített büdzsével kapcsolatban a kormányzat számtalanszor hangsúlyozta, hogy annak fundamentális célja a „költségvetési stabilitás” megteremtése, illetve a konvergencia-program pályájának kijelölése, tehát a büdzsében foglalt elosztási preferenciák elsősorban meghatározott rövid távú fiskális kényszerek hatását tükrözik, azzal mégis tisztában kellett lenniük, hogy az éves költségvetés a magyar társadalom jelenét és közeljövőjét, illetve a középtávú folyamatok bizonyos tényezőit is meghatározó módon alakítja. Ennek fényében sajátos az érvelés, amely szerint egyes szektorok, illetve társadalmi csoportok rendelkezésére álló költségvetési források a fiskális kényszerek miatt csupán átmenetileg romlanak, a 2007-es költségvetés mélyebb társadalomfilozófiai elemzésének tehát nincs különösebb jelentősége. Ugyanakkor ez az „átmeneti” időszakra szabott 2007-es költségvetés is nagyon sokat elárul a kormányzat társadalomfilozófiájáról, illetve az egyes társadalmi csoportokkal kapcsolatos taktikai és stratégiai elképzeléseiről.

A NYUGDÍJASOK HELYZETE

Köztudomású, hogy a magyar társadalom életkori megoszlása egyre kedvezőtlenebb, hiszen nemcsak a születések/halálozások, hanem a fiatalabb/idősebb korcsoportok aránya is az utóbbiak javára billen. Az egyre inkább felfelé szélesedő korfa a lakosság fogyásának állandósulása mellett azt is jelenti, hogy évről-évre emelkedik az eltartóból eltartottá válók száma.

1. ábra Öregedési index alakulása (65 évesek/0-14 évesek*100)

FORRÁS: MAGYAR STATISZTIKAI ÉVKÖNYV, 2005 BUDAPEST, KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL, 2006.

A költségvetés tervezőinek is figyelemmel kellett kísérniük a demográfiai tényezők alakulását, ugyanis az Államháztartási törvény vonatkozó rendelkezése szerint a kormányzat köteles a demográfiai folyamatokat azok hatásmechanizmusaival együtt ötven évre előre modellezni, illetve a szimulációk eredményét a Nyugdíjbiztosítási Alap be- és kifizetéseinek öt éves tervezetével együtt a parlament elé tárni.

A magyar társadalom egyre nagyobb tömegeire jellemző inaktív státusz, illetve a nyugállományi kor kezdete jelenleg módosulóban van – itt a kormányzat célkitűzése a korhatárok kitolása. A már nyugdíjas korosztály támogatása ettől függetlenül is gyakorlatilag folyamatosan módosul, éppen aszerint, hogy választási évről, vagy „csupán” két választás közötti időszakról van szó. Mindazonáltal a szociálisan legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő réteg hatalmas létszámánál fogva minden különösebb szervezeti háttér, sőt, különösebb intenció nélkül is komoly zsarolási képességgel bír.

Nem véletlen tehát, hogy a 2007-es költségvetésben a nyugdíjasok nem tekinthetők egyértelműen veszteseknek, ugyanis a nyugellátás tekintetében a költségvetés a családtámogatások növekedésének több mint kétszeres növekményét

irányozza elő. Arról van tehát szó, hogy a legnagyobb létszámú és a kormányzat számára pártpreferenciái miatt legfontosabb választói csoport kedélyének megnyugtatóra a költségvetés különös gondot és figyelmet fordít – még a kemény restriktív időszakban is.

A nyugellátások finanszírozására 2007-ben összesen mintegy 2.534 milliárd forintot terveztek, ami 13 százalékkal haladja meg a 2006-os összeget. A nyugdíjmelés számításánál – csakúgy, mint a társadalom egyéb rétegeinek esetében – 2007-re 1,7 százalékos országos nettó átlagkereset-növekedést és 6,2 százalékos fogyasztói áremelkedést prognosztizál a kormányzat. A nyugdíjak és nyugdíjszerű ellátások január elsejével 4 százalékkal növekednek, amit az év második felében jelentősebb nyugdíjkorrekció követhet.

Konkrét öregségi nyugdíjra több mint 1.400 milliárd, baleseti és egyéb rokantsági nyugdíjra 580 milliárd, míg hozzátartozói nyugellátásra 309, egyszeri segélyekre 188 milliárd forintot irányoz elő a költségvetés. A korábban nagy vitát kiváltó 13. havi nyugdíjat pedig a költségvetés annak ellenére megtartja, hogy az üzleti szféra ennek eltörlését a kormányzati „költekezések” lefaragására irányuló program hihetőségének kritériumaként említette. A 13. havi nyugdíj fedezésére 188 milliárdot irányoz elő a költségvetés.

Maga a törvény megalkotója is tisztában van ugyanakkor a nyugdíjrendszer súlyos problémáival, és – kinyilvánított szándéka szerint – legkésőbb 2007 első felében – korrigálni kívánja azt. A változtatások deklarált célja a rendszer „egyensúlyt megközelítő állapotba” való juttatása, amely a 2007-es költségvetésben megfogalmazott „fenntarthatóság” vezérelvének teljesülését jelenti a konvergencia-programmal összecsengő módon. Ezek a szlogenek a 2007-es költségvetés tekintetében nyilvánvalóan elsősorban az államadósság külföldi finanszírozóinak, az üzleti szférának, illetve az Európai Uniónak a megnyugtatót célozzák, mondván, nézzék el, hogy **a 2007-es megszorító költségvetés alapvetően védelmet kíván biztosítani a szocialista szavazóbázis gerincét alkotó nyugdíjas választói csoportok számára.** Kétségtelen ugyanakkor, hogy e szándék ellenére a közszolgáltatások díjemelései és más egyéb tényezők a nyugdíjasok jelentős csoportjai számára így is fokozódó nehézségeket jelentenek, ezek határait a nyugellátás alakulása nem minden esetben és nem teljes mértékben képes kompenzálni. A 2007-es költségvetésben azonban egyértelműen kirajzolódnak valamiféle **háttéralkunak a körvonalai**, amelyek arra mutatnak, hogy a nagyobb-

bik kormánypárt társadalmi támogatottságához fűződő nyilvánvaló érdekei egyértelmű korlátokat szabtak a nyugdíjasokra hárítható többletterheknek.

Család- és lakástámogatás, szociális juttatások

A 2007-es költségvetés kidolgozásakor a családokat érintő elemek tekintetében is a konvergencia program megvalósításának célja állt az előtérben. Amennyiben csupán az alanyi jogon járó családi pótlék alakulását vesszük figyelembe – amely a családi támogatások zömét teszi ki –, és amely a 6 százalékos infláció mértékének megfelelő nagyságrenddel (gyermekenként és havonta hozzávetőleg 770 forint többlettel, vagyis 6,2 százalékkal) kalkulál, úgy megállapítható, hogy **a családi pótlék mértéke ténylegesen stagnál.**

A családtámogatásokra (családi pótléokra, gyesre, gyedre, anyasági támogatásra, gyermeknevelési támogatásra, stb.) fordított keret ennek megfelelően 2007-re 505 milliárd forint, szemben a 2006-os 476 milliárddal. Ezen a területen átfogó reformmal, az úgynevezett jogosultsági kör megváltoztatásával a költségvetés nem számolt.

A kormányzat ellenben az anyasági támogatást, a gyest, illetve a gyermeknevelési támogatást – lévén ezek öregségi nyugdíjminimumhoz kötött ellátások – **csupán 4 százalékkal, míg a gyedet** – az átlagkereset **7,2** százalékos prognosztizált növekedésének megfelelően, a vonatkozó mértékben **emeli.** A gyes tehát a 2006-os 25 800 forintról 26 830 forintra nő. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság jövedelmi határát ugyanakkor 2007. január elsejével 10 százalékkal emelik, ennek megfelelően a kiegészítő szociális támogatásokra magasabb összeget kíván a kormány fordítani. Egyéb szociális ellátások és költségtérítések jogcímén 2007-re 176 milliárd forintot terveztek, ami a 2006. évinél viszont csupán 2,6 százalékkal magasabb, tehát itt reálértéken erőteljes csökkenést rendeltek el.

2006-ban a kormányzat lakástámogatásra 192 milliárd forintot irányzott elő, amely összeghez képest a 2007-es költségvetés 225 milliárdja első olvasatra jelentős előrelépésnek tekinthető. A helyzet azonban az, hogy 2007-ben ez az összeg már tartalmazza a panelprogramra fordítható részt is, amíg ez 2006-ban külön szerepelt, a Sikeres Magyarorszáért Önkormányzati Infrastruktúrafejlesztési Hitelprogram egyik igénybe vehető hitelcéljaként, Panel Plusz hitelprogram megnevezéssel, összesen 80 milliárd Ft-os keretösszegben. 2006-ban tehát összesen 272 milliár-

dot, vagyis 47 milliárddal több forrást biztosítottak, mint amennyi előreláthatólag 2007-ben rendelkezésre áll.

Bár a kormányzat egyértelműen a 2007-et prognosztizálta a megszorítások évének, a lakástámogatások költségvetési tervezése a következő három év során folyamatosan és jelentős mértékben – évente nagyjából húsz milliárddal – csökken (2008-ra 202, 2009-re 184, 2010-re 169 milliárdot irányoztak elő). Itt **tehát domináns a megvonó akarat**, a lényegyet tekintve a költségvetés alapján formálódó lakáspolitikai koncepció egyáltalán nem járul hozzá a lakáshoz jutás lehetőségének minél szélesebb társadalmi csoportokra való kiterjesztéséhez. Ez a program távolról sem mutat a korábban éppen a jelenlegi kormánypártok által megfogalmazott „igazságosabb” lakástámogatási rendszer irányába, és persze nem támogatja a népességfogyás megállítását sem. A költségvetés számai alapján az „igazságosság” egyelőre nem jelent egyebet, mint a lakáshoz jutás állami támogatásának előre tervezett és folyamatos csökkentését.

FOGYASZTÓI ÁRKIEGÉSZÍTÉS, GÁZ- ÉS TÁVHŐ ÁRTÁMOGATÁS

A fogyasztói árkiegészítés 2007-es mértéke (120 milliárd) 5 százalékkal alacsonyabb a tavalyinál. Egyedül a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának támogatása bővül, a 2006-ra tervezetthez képest 47 százalékkal, de itt a betervezett összeg 2007-ben is csak 20 milliárd forint.

A költségvetés hangzatos célját, vagyis az „egyenlőség és igazságosság” követelményeinek teljesülését szolgálná a gáz- és távhő ártámogatási rendszerének átalakítása. 2007-től ugyanis alapvetően módosítják az eddigi – a fogyasztás nagyságrendjére épülő – támogatási rendszert, öt strukturális egységre bontva, a nyugdíjminimum összegéhez igazítva.

2007-ben az a fogyasztási egység lesz támogatott, amelyben az egy főre jutó jövedelem alacsonyabb az öregségi nyugdíjminimum három és félszeresénél (ez jelenleg 93905 forint). A kormány a rászorultság mértékét is ezzel a határral összefüggésben állapította meg, úgynevezett támogatotti csoportokra lebontva. Az öregségi nyugdíjminimum kétszerese – 53660 forint/hó – alatt 40,12 forint/m³, két-két és félszerese – 53660-67075 forint/hó – között 32,83 forint/m³, két és fél, illetve háromszorosa közötti – 67075-80490 forint/hó – jövedelemnél 25,53 forint/m³, míg 80490-93905 forint/hó esetében 18,24 forint/m³ az ártámogatás mértéke.

A távhő-fogyasztók esetében is az öregségi nyugdíjminimummal számol a rendszer. Ennek megfelelően itt is sávokat határoztak meg, vagyis a nyugdíjminimum kétszerese alatt 1680, két-két és félszerese között 1380, míg két és fél, illetve háromszorosa esetében 1068, e fölött, de a három és félszeres érték alatt 768 forint/gigajoule a kompenzáció mértéke.

Az öregségi nyugdíjminimum három és félszerese feletti egy főre eső havi jövedelem esetén az állam egyáltalán nem részesíti árkompenzációban a háztartásokat, így esetükben egyelőre marad a 101 forint/m³-es ár, amely még mindig nem éri el a nemzetközi árszintet, így ennek emelése annak ellenére várható, hogy a prognosztizálható társadalmi elégedetlenség miatt a kormányzat 2007 januárjában már – korábbi szándékával ellentétben – a szinten tartásról beszél.

Az új rendszerben nem vesznek figyelembe semmilyen korábban respektált körülményt, például azt sem, ha egy nagycsalád eléri ugyan az egy főre eső jövedelmi limitet és ezzel kiesik a támogatásból, de a fogyasztás nagyságrendje, illetve egyéb tényezők alapján indokolt lenne a támogatás megállapítása.

Magyarországon a közel négymillió háztartás kétharmada, mintegy 2,5 millió tartozik majd a kormányzati tervek szerint a kedvezményezettek körébe, részükre 112 milliárd forintot különítettek a költségvetésben. A helyzetet azonban bonyolítja, hogy **egyes társadalmi csoportok** (pl. a vállalkozók, a jelentős részben a szürke gazdaságból élők) **esetében rendkívül nehéz a valós jövedelmi viszonyok megállapítása**. Így tehát hiába számol a kormányzat azzal, hogy a jogosulatlan támogatást igénybe vevők a tényleges és a támogatott érték közti különbséget – kamatokkal egyetemben – kötelesek lesznek egy összegben visszafizetni, a nem megfelelően átgondolt és a végrehajtás menetében minden valószínűség szerint számtalan problémát eredményező elképzelés ismét csak a szabályozás területén kialakult káoszt erősíti. Az **igazságosság elvének érvényesülését is nehéz az új szabályozásban meglátni** – a kormány éppen ezt hangsúlyozó retorikájával szemben –, hiszen a családban az első két 18 év alatti gyermek szorzója csupán 0,8, a harmadik és e felettieké csak 0,7, míg az egyik felnőtté 0,9 arányban kerül megállapításra.

EGYHÁZTÁMOGATÁS

A 2007-es költségvetés az egyházi felsőoktatási intézmények infrastruktúrájának céljaira megállapított forrásokat leszámítva, úgynevezett egyházi célú feladatokra – alapintézmény-működésre, személyi jövedelemadó kiegészítésre, átadásra nem került ingatlanok utáni járadéokra, hittanoktatásra, illetve az ötezer lakosnál kisebb településeken szolgáló egyházi személyek jövedelempótlékára, továbbá intézményi rekonstrukcióra, stb. – 25,5 milliárd forintot irányzott elő. Ez több mint 500 millióval kevesebb a 2006-ban, és közel egy milliárddal alacsonyabb a 2005-ben folyósított összegnél, vagyis reálértéken mintegy 7 százalék körüli csökkenést irányoz elő.

Az egyház támogatása ezen felül tovább csökken – hozzávetőlegesen 1,3 milliárd forinttal –, ugyanis megváltoztatják a jövedelemadóból önkéntesen adható egy százalék kiszámításának módját, és itt a progresszív adóalap-számításra térnek át. A magánszemélyek személyi jövedelemadójából felajánlható összeg – az úgynevezett egy százalék – állami kiegészítésének csökkentése mindazonáltal ellentétes lehet a hatályos egyház-finanszírozási törvénnyel is (közelebbről az 1997. évi CXXIV. törvény 4. §). A 2007-es költségvetés egyházi fejezetét tekintve jogosnak tekinthető az egyházi vezetők részéről a kiegészítő norma kompenzációjaként a **4,9 milliárd helyett** előirányzott elfogadhatatlanul alacsony **1,9 milliárdos előirányzatot** illető kritika.

A magyar egyházak a támogatás alakulását tekintve az egyre előnytelenebb helyzetbe kerülő intézmények köré sorolhatók. Esetükben nehéz lenne arra hivatkozni, hogy a támogatási tételeket mindenképpen kurtítani kell, különben felborul a költségvetés – ez a támogatás alacsony nagyságrendje miatt nevetséges magyarázat lenne. Nyilvánvaló, hogy az egyházak tekintetében a kormányzati politikát erőteljesen dominálja a főként a kisebbik kormánypárt köreiből megfogalmazódó éles **egyházellenesség, amely ideológiai és kulturális ellenfelet láttat az egyházakban, figyelmen kívül hagyva azok társadalmi misszióját, szocializációs szerepét és fontos szociális ellátórendszeri közreműködését.**

NEMZETPOLITIKA

A 2007-es költségvetésből kitűnik, hogy a határon túli magyarságnak szánt források centralizációja tovább folyik, és az új büdzsében – a korábbi gyakorlattal ellentétben – már szinte minden forrást a Szülőföld Alap kezel. Ez a tény önmagában nézve nem feltétlenül lenne hátrányos, hiszen a központi koordináció elvileg a jobb és eredményesebb elosztást is eredményezhetne, a források kezelésének új módja azonban nem a hatékonyságot, hanem egyértelműen a politikai centralizáció céljait szolgálja.

A 2005-ben létrehozott Szülőföld Alap kezelője korábban a Határon Túli Magyarok Hivatala (HTMH) volt. A Hivatalt azonban 2006. július elsejével a Miniszterelnöki Hivatal alá rendelték – a Külkapcsolatokért és Nemzetpolitikáért felelős Szakállamtitkárság hatáskörébe –, vagyis teljes mértékben kikerült a Külügyminisztérium felügyelete alól. A HTMH átalakítása ezzel még nem ért véget, ugyanis a Hivatal 2007. január 1-től megszűnt önálló költségvetési szervként működni, teljes mértékben a MEH struktúrájába tagozódott be, annak egyik főosztályát alkotva. A Hivatal megszűnésével a miniszterelnök gyakorlatilag a kézi vezérlés rendszerét alakíthatja ki.

A HTMH-val egyetemben szinte minden, határon túli magyarsággal kapcsolatos funkció a MEH-hez került, mindössze az egészségügyi és az oktatási tárcánál maradt néhány feladatkör. A MEH-hez tartozik immár a határontúli – és csángó – magyarok oktatási és kulturális programjainak támogatása is, így a kedvezménytörvény alapján járó források szétosztása is.

A Szülőföld Alap számára 2007-re újfent egymilliárd forinttal kalkulál a költségvetés. Ez az összeg azonban értékében mindenképpen alacsonyabb a 2006-os keretnél, hiszen a tavalyi egymilliárdos keret reálértéken 2007-ben jelentősen szűkebb forrást jelent. A reálértéken való forráscsökkenés ugyanakkor a költségvetésben a következő évekre is tervezve van, ugyanis a 2008-2010-es periódusban is évente csak a 2006-ban megállapított összeggel számolnak. Amennyiben ez a tervezet megvalósul, úgy 2010-re a határon túli magyarokra fordítható támogatás reálértéke már nagyságrenddel marad el a 2006-ban megállapított értéknél.

Mindez társul azzal, hogy a Magyar Állandó Értekezletet 2004. november 6-án nem hívták össze, működése jelenleg is szünetel. A kormányzati magyarázat szerint a „párhuzamok felszámolása” és a „jobb átláthatóság” érdekében 2007. január elsejével megszüntették a Teleki László Alapítványt, a Magyar Külügyi Intézet ha-

táskörébe utalva tevékenységét –, valamint 2006. december 31-i hatállyal betagolták a Szülőföld Alapba az Illyés Közalapítványt, az Apáczai Közalapítványt, továbbá az Új Kézfogás Közalapítványt. A Szülőföld Alap tehát szinte korlátlanul rendelkezhet a korábban a határon túli magyarokkal foglalkozó szervezetek forrásaival – az Alapot vezető tanács dönt az összes határon túliaknak szánt támogatásról –, és ezáltal irányítást gyakorolhat a működés egésze felett.

KÖVETKEZTETÉSEK

A kormányzat a költségvetés társadalmi vonatkozású fejezeteinek áttekintésekor érzékelhetően megriadt a korábban nagy hévvel beterjesztett megszorító intézkedések várható társadalmi fogadtatásától, és részben mérsékelni kívánta azok negatív hatásait. A probléma ezzel kapcsolatban csupán az, hogy átfogó társadalompolitikai koncepció helyett ismét csak a választói támogatottság megtartásához fűződő pártpolitikai érdekek domináltak a kompenzációs elemek beiktatását. A 2007-es költségvetés egyértelműen tükrözi, hogy a kormányzat az állami szerepvállalást egyre kevésbé kívánja a magyar társadalom valós reprodukciós szükségleteihez igazítani. A szociális dimenzióban a kormányzat folyamatosan az igazságosság elvére hivatkozik, miközben az elfogadott költségvetés legfeljebb annyit mutat ennek érvényesüléséből, hogy a kormányzat által preferált társadalmi csoportok célzott védelmet kapnak a megszorító intézkedések hatásaival szemben. Más társadalmi csoportokra és szegmensekre – például a nagycsaládosokra vagy a fiatalokra – ugyanakkor az átlagosnál nagyobb terheket ró a költségvetés azzal, hogy az adóteher növekedése, az infláció és az inflációnál esetenként jóval magasabb mértékben emelkedő közszolgáltatási díjak hatását kevésbé, vagy éppen egyáltalán nem kompenzálja. Ezt az irányt sajátos lenne a „nagyobb igazságosság” felé haladó útként értelmezni, itt nyilvánvalóan inkább arról van szó, hogy a kényszerű megszorítások hatásait a kormányzat sajátos pártpolitikai érdekeinek megfelelően kívánta elosztani a magyar társadalomban, a retorika pedig ennek takarását szolgálja.

EGÉSZSÉGÜGY

A második Gyurcsány-kormány megalakulása óta eltelt fél év során a tervezett reformintézkedések témakörében talán a leggyakrabban emlegetett terület az egészségügy volt. Tavalyi, 2006-os költségvetési elemzésünk egészségügyi fejezetében külön is kitértünk arra, hogy a kabinet 2006-ra vonatkozóan egyáltalán nem tervezett olyan lépéseket, amelyek egy érdemi egészségügyi reform előkészítését szolgálták volna. Ez részben magyarázható, hiszen választási évről volt szó. A 2007-es költségvetés esetében azonban már más a helyzet: a kormányfő és az egészségügyi miniszter is egyértelművé tették, hogy a tervezett egészségügyi reformok megvalósítása már nem várathat magára. Érzékelhető, hogy a kormányzat a jelenlegi struktúra lényegi átalakítására szánta el magát. A nagy kérdés az, milyen irányba mutat majd ez az átalakítás. Ami a kormányzati elképzelésekből körvonalazódik, az nem más, mint hogy a jelenleg a „szolgálat” elvét követve működtetett egészségügyet a „szolgáltatás” elve alapján működővé kívánják alakítani az elkövetkezendő évek folyamán.

A tervezett reform, ahogyan a 2007. évre vonatkozó finanszírozás alapján is látható, jelentősen nagyobb terhet ró az állampolgárokra az egészségügyi szolgáltatások igénybevételekor. A magyar társadalom fizetőképességi jellemzőit tekintve az ilyen irányú átalakítás komoly társadalmi feszültségeket generálhat. **A kormány az öngondoskodás módozataira kívánja „átállítani” azokat az embereket, akik egész addigi életük során azzal kalkuláltak, hogy munkajövedelmük nem kis részben azért alacsonyabb, mert cserébe az állam jelentős közszolgáltatások finanszírozását átvállalja tőlük.** A rendszerváltás óta azonban egyetlen alkalommal sem zajlott le Magyarországon olyan bérkorrekció, amely azt szolgáltatta volna, hogy a fizetőssé tett közszolgáltatások igénybevételéhez megteremtse a fizetőképesség alapjait a lakosság széles köreiben. Az alapvetően neoliberais platformon nyugvó kormányzati egészségügyi reformelképzeléseknek is éppen ez az egyik legnagyobb problémája. Kérdés, hogy felmérte-e egyáltalán valaki, a magyar társadalom fizetőképességi jellemzői alapján mekkora a realitása az eddigiekben beterjesztett egészségügyi reformelképzelések megvalósításának.

Az egészségügy reformjának szükségessége természetesen nem kérdéses, csakhogy az átalakításnak számtalan iránya és módozata lehetséges. Sajnálatos, hogy több mint másfél évtizeddel a rendszerváltás után még Magyarországon

kivitelezhető, hogy egy ilyen súlyú szakpolitikai területen az érdemi társadalmi vita és párbeszéd megkerülésével, a reformkényszerekre hivatkozva, szűk kabinetkörben formálódnak az elképzelések.

EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI ALAP

A reform egyik fontos szegmenseként már az ősszel betervezett Konvergencia program is hangsúlyozta, hogy az **Egészségbiztosítási Alap GDP-arányos kiadásait 2009-ig folyamatosan csökkenteni kívánja, összességében mintegy 0,9 százalékponttal**. A szektorra fordított pénzösszeg csökkenése önmagában nem jelentené a szolgáltatások színvonalának romlását, mivel meghatározott intézkedésekkel elviekben el lehetne érni a rendelkezésre álló források hatékonyabb felhasználását is. Jelenleg azonban inkább az látszik, hogy a költségvetési vágás eredményeként egyes szegmensek helyzete tovább romolhat. A legfőbb hiányosság ebben a tekintetben, hogy a **2007-es évben sem indul külön program az egészségügyi ellátás ellenőrző rendszerének kialakítására**.

Az egybiztosítós versus több-biztosítós egészségbiztosítás hazai vitájában mindmáig háttérbe szorult egy rendkívül fontos kérdés: az ellenőrzés rendszerének helyzete. Egyetlen ellenőrző rendszer is lehet ugyanis hatékony, csak hogy ezt a hazai egészségbiztosítás esetében a rendszerváltás óta eltelt időszakban még nem próbálták ki. Joggal vetődik fel a kérdés, hogy egy ilyen részleg felállítása miért nem jutott eszébe az egymást váltó kormányoknak, vagy ha eszükbe is jutott, az ötlet hol sikkadt el, esetleg kik szabotálták el? Egyes vélemények hajlanak arra, mindez azért történt, hogy a profitorientált biztosítók rendszerbe engedése mellett a legsúlyosabb érveként erre lehessen hivatkozni. A 2007-es költségvetésben mindenesetre ismét csak nem szerepel az ellenőrzés rendszerének kialakítására elkülönített forrás, a hatékonyság javulását tehát a kormányzat a rendelkezésre álló racionális eszközökkel megint csak nem kívánja bevezetni – legalábbis a jelenlegi rendszerben. Alighanem valóban arról van szó, hogy az ellenőrzés megteremtését a széles közönség előtt kizárólagosan a több-biztosítós modell bevezetéséhez kívánják kapcsolni.

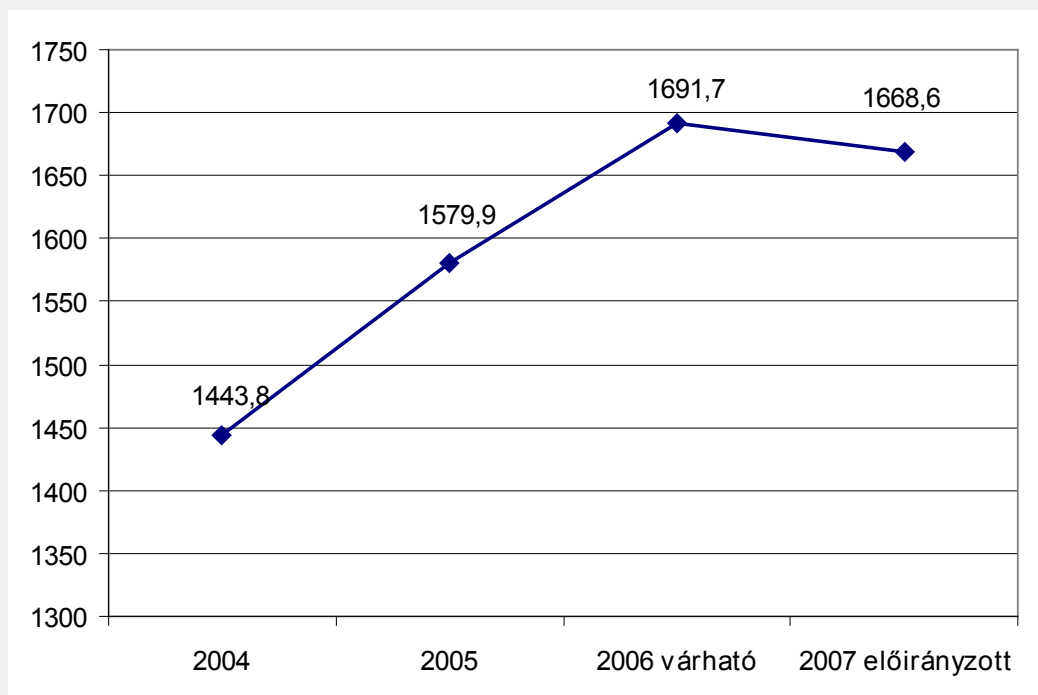
Az Egészségbiztosítási Alap 2007-re előirányzott bevételi főösszege 1.636 milliárd forint, amely mintegy 84,4 milliárddal haladja meg a 2006-ra irányzott összeget. Ezzel szemben a kiadások összege 1.531 milliárd forint a 2006-os 1.535 milliárdhoz képest. Az Egészségbiztosítási Alap bevételi oldalán a tervezett re-

formán a 2007. évi költségvetésben szerepel két tétel, amely az idei évtől kerül bevezetésre. Ide tartozik a vizitdíjból és a kórházi napidíjból befolyó pénzesemény, amely a szakminisztérium elképzelése szerint 22 milliárd forintot érhet az idei költségvetési évben, továbbá ide sorolják a gyógyszergyártók és forgalmazók által befizetésre kerülő hozzávetőlegesen 45 milliárd forintot.

E két tétel teljesülésében ugyanakkor komoly nehézségek adódhatnak. Egyfelől ugyanis a gyógyszergyárakkal folytatott csatát jelenleg nem tekinthetjük lezártnak, a gyógyszeripar minden valószínűség szerint az utolsó lehetőségig küzdeni fog saját gazdasági pozícióiért, másfelől a vizitdíj fizetése alól mentesülők magas száma miatt a jövőben minden valószínűség szerint nem fog jelentős mértékben csökkenni a hazai gyógyszerfelírások nemzetközileg is kiemelkedően magas száma.

A vizitdíjból várható költségvetési bevételek esetében a problémát az okozhatja, hogy a díj bevezetéséhez fűződő elképzelések – a paraszolvencia visszaszorítása, illetve a házi orvost leggyakrabban felkereső betegcsoportok körében az orvos-beteg találkozások számának csökkentése – éppen azért nem teljesülnek, mert éppen a legérintettebb társadalmi csoportokat – az időskorúakat, nyugdíjasokat – mentesítette a kormány a vizitdíj terhei alól. A vizitdíj a bevezetéséhez kapcsolódó indoklásban foglalt célok helyett tehát lényegében csak azok számára jelent többletterhet, akiknek zöme egyébként is fizet egészségügyi járulékot és/vagy tételes egészségügyi hozzájárulást.

2. ábra Az Egészségbiztosítási Alap kiadásai 2004-2007 között
(milliárd forint)

A gyógyító-megelőző egészségügyi ellátásoknál a kormányzat intézkedéseinek hatására komoly forráskivonás történik 2006-hoz képest. Az erre a célra fordítandó 717,5 milliárd forint mintegy 6 milliárd forinttal magasabb ugyan a tavalyi összeghez képest, de csak akkor, ha teljesül a vizitdíjhoz fűzött (22 milliárd forinttal kalkulált) kormányzati terv.

Ahogy az előzőekben már említettük, a Konvergencia programban szereplő célkitűzés, hogy 2009-ig folyamatosan csökkennek az Egészségbiztosítási Alap GDP-arányos kiadásai. A lépéssel a kormányzat ismét egy igen kényes területhez nyúlt, hiszen ez a törekvés széles társadalmi csoportok addig megszokott – bár korábban sem túlságosan jó – körülményein változtat kedvezőtlen irányba.

A kormányzat által megkezdett strukturális reform eredményeként **számontehetően csökkenni fog a 2007-es év folyamán az aktív fekvőbeteg-ellátó kapacitás.**² Az aktív kórházi ellátó kapacitás csökkenését a krónikus és ápolási kapacitás bővülése részben ellensúlyozza, a teljes kórházi kapacitás azonban csökken. **Az ellátás alapvetően a kisebb költségigényű ellátási formák irányába tolódik el.** A költségvetési realizáció eredményeként az OEP működési költségvetését is jelentősen, mintegy 4 milliárd forinttal³ csökkentették 2007-ben, amelynek ered-

ményeként közel 10 százalékos elbocsátás várható, azaz közel 400 ember munkahelye szűnik meg a szervezetnél. Az idei költségvetés Egészségügyi Alapot érintő fejezetében három olyan tétel található mindösszesen, ahol növekedés jelentkezik 2006-hoz képest: a járó beteg szakellátás, a finanszírozási többletbevétel és a forráscserék területén.⁴ A járó beteg szakellátásra fordított többletforrások azonban távolról sem tekinthetők elégségesnek az ismert szerkezeti, ellátási reformelképzelések tükrében.

EGÉSZSÉGÜGYI MINISZTERIUM

A második Gyurcsány-kormány „kisebb államról” alkotott elképzeléseinek megvalósítását láthatóan igen fontos feladatának tartja, ezért nem váratlan, hogy ennek hatása közvetlenül is megjelenik a 2007-es költségvetésben. A költségvetési számadatokból kitűnik, hogy jelentős létszám,- valamint támogatáscsökkentésről döntöttek az idei évre vonatkozóan, amely elsősorban az igazgatási és igazgatási-jellegű területeket érinti. A fejezet 2007. évi kiadási előirányzata 152 milliárd forint, amely 5,7 milliárd forinttal haladja meg a tavalyi évben elfogadott összeget, ez 3,9 százalékos emelkedést jelent. A bevételi oldalon megjelenő összeg 2007-re 106 milliárd forint, amely egymilliárd forinttal haladja meg a 2006-os értéket. A bevételi oldal várható bővülése a 2007-es költségvetési évben az egy évvel korábbihoz képest 10,79 százalékos emelkedés, amely több mint négy százalékkal haladja meg a tervezett inflációs szintet.

A bevételek jelentősnek nevezhető emelkedése mellett is ki kell emelni, hogy a kiadási és bevételi oldal között körülbelül 45 milliárd forintos differencia jelentkezik, tehát a **minisztérium az idei évben is jelentősen több pénzt fog elkölteni annál, mint amire bevételként számíthat.** 2006-hoz hasonlóan 2007-ben is a fejezethez kapcsolódó egyik legnagyobb probléma, hogy a minisztérium alá besorolt országos intézetek infrastrukturális kiadásait a minisztériumnak kellene támogatnia, azonban, ha a kiadási oldal még az inflációt sem követi, ennek megvalósulása igen kevés lehetőség kínálkozik.

Kiemelendő, hogy a szaktárca által végrehajtandó támogatáscsökkentés differenciált, az egyes intézetek működéséhez igazított. Tovább bonyolítja a helyzetet, hogy a költségvetés elfogadásakor még nem lehetett pontosan tudni, végső soron hogyan, miként alakul a kórházi struktúra, az országos intézetek esetleges összevonása, megszűnése, illetve ezek jövőbeni finanszírozása.

KÖVETKEZTETÉSEK

A rendszerváltás óta számtalanszor hangzott el az év végi értékelésekben, hogy ez sem az egészségügy éve volt. Az egyre szükségesebb reformok évről évre várattak magukra, amelynek következtében a rendszer egyre komolyabb problémákkal nézett szembe. Vitathatatlan, hogy a második Gyurcsány-kormány valamiképp hozzálátott a régóta halogatott egészségügyi reformhoz. A szakminisztérium lépései mögött meghúzódó filozófia a kívánatos reform vonatkozásában egyértelmű, éppen ez a legnagyobb problémája is egyben. A koncepció kidolgozása előtt nem történt meg a megfelelő szintű egyeztetés sem az egészségügyi szakma képviselőivel, sem a társadalom szélesebb köreivel. Az egészségügyi miniszter által immár ultimátumként kezelt több-biztosítós modell és a privatizáció a liberális kormánypárt körein kívül már az MSZP-ben sem talál osztatlan támogatásra, a kormányzati berkeken kívül pedig egyértelmű szakmai és politikai elutasítással találkozik – és itt távolról sem csak a Fidesz és politikai szövetségesei holdudvarából érkező elutasításról van szó.

Mind az Egészségbiztosítási Alap, mind a minisztérium esetében elmondható, hogy a kiadási oldal számai reálértéken csökkentek 2006-hoz képest, míg a bevételi oldalon növekedés várható, mindazonáltal a dolog két igen komoly problémát foglal magában. Egyfelől még mindig többet költ a két intézmény, mint amennyit saját maga képes megtermelni. Másfelől a kiadási oldal csökkenése eredményeként a jelenlegi ellátás sem lesz mindég fenntartható, mivel a reformnak nevezett lépések sok esetben egyszerű forrásleépítést jelentenek. Így adott egészségügyi intézmények, ellátók a minisztériumtól vagy az Egészségbiztosítási Alaptól még inkább függhetnek, adott esetben működési zavarok, illetve likviditási problémák léphetnek fel, amelyet tovább nehezíthet a 2006. októbertől érvényes volumenkorlátos finanszírozás is. Végül elmondható tehát, hogy az egészségügy reformja megkezdődött, a 2007-es egészségügyi költségvetés alapján azonban inkább csak annyi állapítható meg, hogy a kormányzati preferenciák kevésbé normalizálják, sokkal inkább szétzilálják a jelenlegi rendszert. Ezzel kapcsolatban, az utóbbi időben több kritikus is olyan véleményt fogalmazott meg, amely szerint talán nem is véletlen a kaotikus helyzet előidézése az egészségügyben, hiszen a rendteremtés szlogenjével a magyar társadalom számára talán még könnyebben „eladható” lesz a liberális megoldási javaslat: a több-biztosítós rendszer bevezetése és az üzleti szféra bevonása az ellátórendszer működtetésébe.

OKTATÁSPOLITIKA

„Magyarország akkor lesz sikeres a XXI. század [...] globalizált világában, ha legnagyobb kincsévé polgárai tudása, szakképzettsége, hozzáértése válik. A Köztársaság Kormánya, amely nem csak alkalmazkodni, de győzni, az élre törni akar a nemzetek versenyében, a gyermekeink számára magas színvonalú, a kreativitásukat és tehetségüket kibontakoztató oktatást a jövőbe történő legfontosabb befektetésnek tekinti. Az oktatási rendszer folyamatos modernizációjának ugyanakkor nem csupán az oktatás színvonalának emelését kell jelentenie, hanem gyermekeinknek ma a tudás megszerzésében meglévő hatalmas esélykülönbségeinek mérséklését is.”⁵

KÖZOKTATÁS

A Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetésének oktatási fejezete – a kormányprogramban lefektetett céloknak megfelelően – a hivatalos magyarázat szerint a társadalmi igazságtalanságok, az esélykülönbségek mérséklése jegyében fogant. A költségvetés megtervezésekor kettős dilemmával kellett a közoktatási fejezet készítőinek szembenézniük: egyrészt a csökkenő gyermekszám melletti magas minőségi oktatás problematikájával, másrészt az egész költségvetést nyomasztó súlyos gazdasági kényszerekkel. Az előbbire példaként néhány számadat, míg 1990-ben 1 167 000 gyermek járt alapfokú képzésre, 2005-ben már csak 860 ezer, vagyis 15 év alatt mintegy 300 000-el csökkent az általános iskolába járók száma. Az utóbbi öt évben a csökkenés üteme felgyorsult, oly módon, hogy 2000-hez képest is 100 000 gyermek „hiányzik” az általános iskolákból. Mindeközben a pedagóguslétszám kisebb ütemben ugyan, de kétségtelenül mérséklődött. A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján 1990-ben 97 000 pedagógus dolgozott az alapfokú oktatásban, 2005-ben pedig 86 000. Mindezt tetőzi, hogy a magyar iskolai hálózat rendkívül elavult, az iskolák állapota, felszereltsége messze nem felel meg a kormányprogramban is jelzett globalizált világ kihívásainak, számítások szerint 10-ből 6 iskola felújításra szorul. Az Európai Unió számára elkészített konvergencia programban vállalt költségvetési hiány-csökkentési ütem nyilvánvalóvá tette, hogy a kormánynak soha korábban nagyobb felelőssége nem volt a költségvetés prioritásainak kijelölésekor, mint éppen a 2007. évi költségvetés megtervezésekor.

A második Gyurcsány-kormány választhatta volna az ún. finn modellt, amely kifejezetten az oktatásba való investíció révén volt képes a gazdasági növeke-

dést és a társadalmi jóléti intézményrendszert megalapozni, de kétségtelenül választhatta a jól bevált kádári sémát is, vagyis a közszolgáltatások állami forrása-
inak megkurtítását (korábban ezt „maradék elvnek” hívták). A két ellentétes irány
közül a 2007. évi költségvetés oktatási fejezete inkább az utóbbi felé mutat. Kor-
mánpárti, sőt kormányzati tisztviselők is nyíltan elismerték, hogy **jövőre csök-
ken a közoktatás finanszírozására szánt keretösszeg**. A mértékre vonatkozó
számítások politikai oldalaktól függően eltérőek ugyan, de a kormányoldal sze-
replői is minimum két százalékos „megtakarítással” számolnak. Ehhez hozzátevé
a 2007. évre prognosztizált infláció 6 százalékra tervezett mértékét egyértelműen
kijelenthető, hogy a **2007. évi költségvetés talán legnagyobb vesztese a ma-
gyar közoktatás: reálértéken számolva legalább 8-10 százalékkal csökken
az alap- és középfokú oktatás állami finanszírozása**. Ezzel a ténnyel szemben
áll az a kormányzati érvelés, miszerint a költségvetési hiány mérsékléséből minden
ágazatnak ki kell vennie a részét, és az előző években – amikor a gyermekszám az
előzőekben említetteknek megfelelően tovább mérséklődött – a közoktatás reál-
értéken több költségvetési hozzájárulást kapott, mint az Orbán-kormány idején.

1. táblázat Az oktatás finanszírozása (millió forint)

	2001	2002	2003	2004	2005
közoktatás	521 219	640 128	783 372	803 897	862 971
felsőoktatás	161 871	183 934	216 422	214 129	226 772

FORRÁS: MAGYAR STATISZTIKAI ÉVKÖNYV, 2005 BUDAPEST, KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL, 2006.

A permanens reformkényszerben működő második Gyurcsány-kormány beiktatá-
sát követően elkezdte a közoktatási reformfolyamatnak nevezett átalakítási döm-
ping törvénybe iktatását. A nyári döntések közül a legnagyobb szakmai kritika a
pedagógusok óraszámemelését érte. A 2007. évi költségvetés tovább folytatja az
átalakítást méghozzá oly módon, hogy új típusú finanszírozási modellre tér át az
iskolai képzésben. Bevezetik a **tanévtől tanévig**, azaz **szeptembertől augusztu-
sig terjedő finanszírozást**, ami kettévágja a 2007. évet. A 2006/2007. év második
fél éve finanszírozás tekintetében nem különbözik az elmúlt évi fejkvóta alapútól,
míg 2007. szeptember 1-től több korábbi kiegészítő normatívát megszüntetnek,
és újat vezetnek be. Az első fél évben a 2006-os normatíva alapján kapják a jut-
tatásukat az általános iskolák, szeptembertől pedig **az oktatás finanszírozásá-
nak alapja a közoktatási teljesítménymutató** lesz, amelynél figyelembe kell

venni a tanulói csoport átlagléttségét, a pedagógusok foglalkoztatási időkeretét, a heti kötelező óraszámot. Az évfolyamokra bontott bonyolult képlet adja meg az egy gyermekre szánt költségvetési támogatás összegét, amely épp a **későbbi tudást megalapozó legfontosabb esztendőben, az első osztályban a legalacsonyabb**, szakmai számítások szerint majd 50 000 forintra csökken 2006-hoz képest. Általában is **az alsó évfolyamokon alacsonyabb** a költségvetési támogatás az előző évhez képest, a felső tagozaton növekvő összegű, míg a középiskolákban megőrzi a 2006. évi szintet.

Megszűnik ezzel párhuzamosan **a kistéleplési támogatás, valamint a bejáró-normatíva**. Mindkettő a 3 500 főnél kisebb települések számára okozhat lényegében megoldhatatlan problémákat. A **többcélú kistérségi társulások** oktatási célú feladatellátásának ösztönzésére ugyanakkor a költségvetés **többletforrásokat** – mintegy 10 milliárd forintot – biztosít, ezáltal készítette arra a ma még önálló alsó és/vagy felső tagozatot fenntartó kistélepléseket, hogy **közösen működtessék iskoláikat**, a költségvetéssel párhuzamosan megtárgyalt közoktatási törvényben lehetővé tett partner-iskola program keretében. Az mindenestre nyilvánvaló, hogy a 3 500 főnél kisebb településen élő **gyermekek esélykülönbségei** a kormányzati szándékokkal ellentétben **nemhogy javulnak** az esetleges csoportösszevonásokat, létszámnövekedést vagy iskola-összevonásokat követően, hanem **további drámai mértékű visszaesés következhet be**.

A költségvetés nem biztosít megfelelő keretet az iskolák felújítására sem. A 2007. évre előirányzott 490 milliós felújítási keret alig néhány intézmény megújulását teszi lehetővé. Igaz ugyanakkor, hogy az oktatási kormányzat szándékai szerint az Új Magyarország Fejlesztési Tervben, a 2007-2013 közötti időszakban 130-150 milliárd forintos keretösszeg állna rendelkezésre iskola-felújítási program céljaira. Ez azonban nem automatikus, hanem attól függ, hogy az egyébként is nehezebb helyzetben lévő, a humán erőforrások tekintetében kedvezőtlenül ellátott intézményeknek, önkormányzatoknak milyen a pályázati potenciálja.

A közoktatást érintő költségvetési fejezet két olyan témát is érint, ami az elmúlt években folyamatosan a viták középpontjában állt. Oktatásszociológusok és oktatáspolitikusok is felhívták a figyelmet az alapfokú művészeti oktatással kapcsolatos és a sajátos nevelési igényű gyermekek besorolása kapcsán felmerülő esetleges anomáliákra, visszaélési lehetőségekre.

A költségvetési törvény általános és részletes vitájában az alapfokú művészeti oktatás normatívájának tervezett átalakítása került a legtöbbet napirendre. Kor-

mánypárti és ellenzéki képviselők egyaránt a művészeti oktatás ellehetetlenítését látták a normatíva-csökkenésben. Az 1995-ös költségvetésben először megjelenő egyéb művészeti (képző-, iparművészet, táncművészet, szín- és bábművészet) ágakra vonatkozó normatívát a 2002-es költségvetésben kevesebb, mint 10 milliárd forinttal finanszírozta az állam. 2005-ben azonban már 20 milliárd fölé nőtt az intézmények igénye. A vélt vagy valós visszaéléseket megszüntetendő, a kormányzat eredeti tervei szerint a művészeti oktatás normatíváját 59 000 forintról 40 000 forintra csökkentenék 2007-ben, a zeneművészeti oktatásban 4-ről 5 órára nőne a kötelező foglalkoztatás. Ráadásul minden intézménynek 2007 szeptemberéig akkreditálnia kellene magát. A viták hatására részben puhult a művészeti oktatással kapcsolatos kormányzati szándék. A zeneművészeti ágban például az évek óta változatlan 105 ezer forintos normatíva megmarad, és nem nő 4-ről 5 órára a kötelező óraszám. Létrehoznak egy 350 millió forintos alapot, amelyből a kiemelkedő munkát végző művészeti intézmények részesülhetnek, de az intézmények kötelező akkreditációja megmarad. A képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág finanszírozása az év első hat hónapjában 50 000 forint, míg a második hat hónapban 40 000 forint lesz. 2008. január 1-től a teljes művészeti normatívát csak azok az intézmények kaphatják meg, amelyek kiváló vagy megfelelt minősítést képesek elérni. A törvényesen működő de minősítésükben gyenge eredményt elért művészeti intézmények az eredeti terveknek megfelelően csökkentett normatívával dolgozhatnak tovább.

Szintén problematikus a helyzet a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében. Míg 2000-ben 5500 sajátos nevelési igényű gyermeket tartottak számon Magyarországon, 2006-ra ez a szám 20 000 fölé emelkedett, vagyis megnégyszereződött öt-hat év alatt. Sajátos nevelési igényű gyermekek közé sorolják például a diszlexiás, a diszgráfiás, a diszkalkulatív, a hiperaktív, valamint más magatartászavaros gyermekeket. A kormányzat szándéka a sajátos nevelési igényű gyermekek oktatása szánt 464 ezer forintos normatíva átalakításával az volt, hogy valóban azok a gyermekek kapják meg a fejlődésükhöz nélkülözhetetlen támogatást, akik erre rászorulnak, és szorítsák vissza a normatívával való esetleges visszaéléseket. Ebben a tekintetben egyáltalán nem változott a kormányzati akarat. Az elfogadott törvény alapján a normatíva 464 000 forintról 240 000 forintra csökken 2007. szeptember 1-től, ami azzal járhat, hogy a sajátos nevelési igényűeknek megfelelő képzés forráshiányban szenved, a rászoruló gyermekek iskolai integrációja meghiúsulhat.

A pedagógusok helyzete 2007-ben a legoptimistább kormányzati számítások szerint is jelentősen romlik. A 2007. évi költségvetésben ugyanis **egyetlen forint sincs bérfelzárkózásra előirányozva**, a szakszervezetek számításai szerint a pedagógusok bérének vásárlóértéke jövőre több mint 10 százalékkal esik vissza. Mindezt tetézi, hogy 2007. szeptember 1-től tovább nő a pedagógusok kötelező óraszám, a kötelező tanórán kívüli adminisztratív terhek pedig érdemben nem csökkennek. Optimista számítások szerint csak 5-6 ezerrel, pesszimista forgatókönyvek szerint viszont a fenti intézkedések hatására akár 20 ezer fővel is csökkenhet a közoktatásban foglalkoztatottak száma.

Két területen érhető tetten a kormányzati filozófiára épített pozitív irányú beavatkozás szándéka. Az esélyegyenlőség csökkentése érdekében bővítik az Arany János Tehetséggondozó és Kollégiumi Program felmenő rendszerét, a hátrányos helyzetű fiatalok idegen nyelvi képzéséhez pedig további előkészítő programokat indítanak (Világ Nyelv-program), amelyet igaz csak 50 millió forinttal, de önálló költségvetési tétellel finanszíroznak.

FELSŐOKTATÁS

Az elmúlt évi költségvetéssel ellentétben **nem romlik tovább a felsőoktatás helyzete 2007-ben.** A költségvetés vonatkozó fejezete 6 százalékos növekedéssel számol, ami a korábbi évek folyamatos forráskivonása után akár elmozdulásként is értelmezhető lenne. Az intézményekre fordítható keretösszeg 7,4 százalékkal nő, ez azonban a közműdíjak infláció feletti emelése következtében szintén inkább csak stagnálást jelent. Az intézményekre fordítható összegek emelkedése mellett ugyanakkor megmarad a maradványképzési kötelezettség, ami egy évközi költségvetési korrekció esetén akár forráskivonással is együtt járhat. Az intézmények gazdálkodását nehezíti továbbá a PPP beruházások szűkös állami finanszírozása. A költségvetés a vállalt kötelezettségekből csupán 13-15 milliárd forintot tervez kifizetni a PPP konstrukciók 20 éves ciklusának első negyedében, amely az intézmények eladósodottságának fennmaradását eredményezi, ez pedig közvetve kényszer-összevonásokhoz, ingatlanok kényszerértékesítéséhez vezethet.

Kétségtelenül kedvező tendenciára utal, hogy a tervek szerint a **hallgatói juttatások 4,7 milliárd forinttal növekednek 2007-ben**, ami az intézményfinanszírozáshoz képest is **további 3-4 százalékos növekményt jelent.** Ez a növekedés három tételből áll. Egyrészt a hallgatói normatíva a jelenlegi 91 ezer forintról

116 500 forintra emelkedik, másrészt nő a tankönyvtámogatás összege 7820 forintról 11 650 forintra, és jelentősen bővül a kollégiumi támogatás is, 80 ezer forintról 116 500 forintra. Ezzel **szemben áll** azonban a **felsőoktatási reform több olyan intézkedése**, amely **megnehezíti, esetenként ellehetetleníti a főiskolára, egyetemre való bejutást, és a képzés sikeres elvégzését.**

Egyrészt **lecsökkentik** az államilag támogatott **felsőoktatási keretszámot**, 2007. szeptemberétől már csak 56 ezer főt vesznek fel állami képzésre. A döntés oka, hogy túlképzés folyik a felsőoktatásban. 2002-ben a diplomás munkanélküliek aránya 2,2 százalék volt, két évvel később már 5,2 százalékos, idén elérte a 7,3 százalékot. E folyamatot állami eszközökkel kívánja a kormányzat megállítani. Ennek keretében módosították az egyes szakok létszámkeretét is oly módon, hogy kevesebb lesz a jogász, a közgazdász, a pedagógus, a bölcsész, a társadalomtudományi és az agrárképzésben résztvevők létszáma, viszont valamivel nő a műszaki, az informatikai és a természettudományi képzésre felvehető száma.

Másrészt **a burkolt intézményi integrációt, sőt intézmények megszűnését idézi elő az a jogszabály**, amely értelmében minden intézménynél meghatároznak egy kapacitásszámot, ami az államilag finanszírozott és a költségtérítéses hallgatók létszámát rögzíti. Minél többen jelentkeznek első helyen egy adott intézménybe, annál nagyobb lehet az állami helyre felveendő hallgatók száma. Azok a főiskolák, egyetemek, ahová csak kevesen jelentkeznek, elesnek az állami kvótáktól, így jövőjük erősen kétségessé válhat.

A felsőoktatással kapcsolatos kormányzati intézkedések közül a legtöbb kritika a **fejlesztési részhozzájárulás (FER) 2008 őszi bevezetését** illetve. A tervezett részhozzájárulás az alapképzésben tanévenként átlagosan 105 ezer forint, vagyis havonta 10 500 forint lesz. Megfelelő kompenzáció, például emelt összegű szociális alapú ösztöndíj nélkül ez a hátrányos helyzetű, alacsonyabb státuszú szülők gyermekeinek kizorításával járhat együtt a felsőoktatás világából.

CIVIL SZERVEZETEK TÁMOGATÁSA

Csökkennek a civil szervezetek támogatására fordított állami források jövőre – derül ki a 2007. évi költségvetési törvény tervezetéből.

A civil szervezetek állami támogatásának legfőbb forrása a Nemzeti Civil Alapprogram (NCA). Az NCA forrását jogszabály határozza meg (2003. évi L. törvény), a költségvetési törvény tervezete a 2007-es évre az NCA részére 6,8 milliárd

forintot irányoz elő, ami kevesebb, mint a jogszabály által meghatározott összeg. Vagyis az támogatás nem éri el az adózók által a civil szervezetek részére fejajánlott adó 1 százalék tervezett összegét (7,5 milliárd forint). A törvény szövegéből kiderül, hogy az NCA forrásait a 2007. és 2008. évre az előterjesztők felülről limitálni kívánják, vagyis az Alapprogram rendelkezésére csak a költségvetési törvényben meghatározott keret állna és a ténylegesen befolyó esetleges többlet nem kerül átadásra. Mindez azt jelenti, hogy a civil szervezetek mintegy 500 millió forint plusz forrástól esnek el a 2007-es évben.

Általánosan is megfigyelhető a tendencia, hogy az egyes szaktárcákhoz kötődő civil szervezetek támogatása és a rendelkezésre álló pályázati források összege jelentősen csökken. A minisztériumok a kormányzat korábbi határozatainak megfelelően felülvizsgálták a hozzájuk kötődő közalapítványok, közhasznú társaságok, alapítványok állami támogatását. Ennek eredményeként számos civil szervezet támogatását szüntették meg, illetve csökkentették, vagy vonták össze a hasonló feladatokat ellátó szervezetekével. Így pl. az egészségügyi tárcához tartozó három társadalmi szervezet 2007. évi támogatása 180 millió forint a 2006-os 316,3 millió forinttal szemben.

Összességében megállapítható, hogy a civil szervezetek támogatása a 2007-es évben mindenképpen csökken az előző évhez képest. Vannak előirányzatok, ahol megmarad ugyan a 2006. évi támogatás nominálértéken, de reálértéken a források csökkennek. A civil szervezetek lemaradása tovább folytatódik. Jelentősebb forrásbővülést csak a 2007-ben induló Operatív Programok hozhatnak, amennyiben a szervezetek képesek pályázati úton igénybe venni a civilek rendelkezésére álló forrásokat.

KÖVETKEZTETÉSEK

Nehéz év elé néz 2007-ben a több évtizede folyamatos reformokkal és politikai kézi vezérléssel sújtott magyar közoktatás. A forráskivonás rövid távú hatásai egyértelműen kedvezőek a költségvetés fiskális mutatóira, társadalompolitikai következményei ugyanakkor kiszámíthatóan kedvezőtlenek. Nem tudni, mi lesz az elbocsátandó pedagógusok sorsa, nem tudni, hogy a nagyobb csoportlétszámmal működő osztályok hogyan hatnak a gyermekek fejlődésére, főleg, ha speciális normatívákat még külön elvonnak tőlük. Nem tudni azt sem, hogy a kistéleplések iskoláinak fennmaradását korábban segítő külön normatívák megszüntetését

milyen iskolabezárási, iskola-összevonási hullám követi, annyi azonban bizonyosan megállapítható, hogy a társadalmi esélykülönbségek alakulásában semmilyen érdemi elmozdulás nem várható a 2007-es oktatási költségvetés alapján. Nagy kérdés, hogy miképpen képzelel el a kormányzat a retorikájában állandóan megjelenő „modernizáció” programját, ha a költségvetésből kirajzolódó kép alapján a nemzeti humán erőforrások újratermelését biztosan nem a stratégiai fontosságú területek között tartja számon.

HELYI ÖNKORMÁNYZATOK

2007-ben a helyi önkormányzatok mintegy 3100 milliárd forint hitelek nélküli bevétellel gazdálkodhatnak. A helyi önkormányzatok központi költségvetésből származó bevételei a 2006. évi országgyűlési előiránnyal (1289,3 milliárd Ft) szemben 2007-ben 4,3 százalékkal növekszenek (1344,7 milliárd Ft). Mivel a 2007. évre várható átlagos éves infláció optimista forgatókönyv alapján is 6 százalék körüli értékre prognosztizálható, **a helyi önkormányzatok központi költségvetési kapcsolatokból származó (4-es metron kívüli) bevételeinek szinten tartásához 2007-ben 1349,91 milliárd forintra lenne szükség.** Ezzel szemben a 2007-re előirányzott összeg 1279,1 milliárd forint, vagyis 2007-ben reálértéken több mint 70 milliárddal csökken a központi költségvetés által önkormányzatokra fordítható pénz mennyisége.

A normatívák alakulásából is kivehető a központi kormányzatnak az önkormányzati szférával kapcsolatos modernizációs kísérletének vezérgondolata, miszerint a nagyobb integráció (pl. többcélú kistérségi társulások, regionalizmus) szükségszerűen olcsóbb, tehát hatékonyabb feladatellátást tesz lehetővé. **A központi kormányzat arra kívánja az önkormányzatokat rábírni, hogy intézmények bezárásával, összevonásával, elbocsátással, feladatelhagyással mérsékeljék az igazgatási, üzemeltetési feladatok költségeit, vagy az előző éveknél még nagyobb saját forrást vonjanak be a működőképesség fenntartásába.**

Az önkormányzatoknál átengedett SZJA összege 513,3 milliárd forint, ami 8,4 százalékkal több, mint 2006-ban. A változás önmagában igen kedvező lehetne az önkormányzatok számára, azonban a lakóhelyen maradó összeg több mint 15

milliárd forinttal csökken. A törvényjavaslat szerint az önkormányzatokat együttesen megillető 40 százalékos SZJA-ból a korábbi évek elosztási gyakorlatával szemben, amikor is az SZJA helyben maradó aránya 10 százalékvolt, 2007-től az arány 8 százalékra csökken. Ez a bevételfajta többnyire a helyi igények kielégítését szolgáló feladatellátásnak, beruházásoknak képezi a forrásalapját, valamint fedezetül szolgál a hitelek visszafizetéséhez is. A tervezett csökkentés az önkormányzatok gazdálkodási autonómiáját nagymértékben csorbítja, hitelképességét veszélyezteti.

Az önkormányzatok és társulásaik Európai Unió fejlesztési pályázatait saját forrás kiegészítésének támogatása járulhat hozzá az EU-s fejlesztési források minél nagyobb hányadának felhasználásához. Ezt a célt hivatott szolgálni az, hogy az e címen előirányzott támogatás a 2006. évi 7,4 milliárd Ft-ról 2007-ben 10,1 milliárd Ft-ra növekszik. A felhasználás szabályozása változik: szigorúbbá és precízebben körülírttá válik.

Támogatandó az a törekvés, hogy pénzügyi eszközökkel ösztönözni kell a helyi közszolgáltatás kistérségi társulások útján történő ellátását, a regionális együttműködést. Ennek azonban nem lehet kizárólagos fedezete az önkormányzati rendszeren belüli forrásátcsoportosítás. A többcélú kistérségi társulások támogatása több jogcíménél negatív megkülönböztetést tartalmaz a költségvetés, hiszen a többcélú kistérségi társulás által fenntartott intézményhez képest jelentősen alacsonyabb fajlagos normatíva illeti a nem többcélú kistérségi társulásokat. A hátrányos megkülönböztetés által a kormányzat egyértelműen a feladatok többcélú kistérségi társuláson keresztüli megvalósítását kívánja támogatni. A többcélú kistérségi társulások normatív támogatása 2,9 milliárd forinttal nő 2007-ben.

A fejlesztési támogatások decentralizációja az elosztható összegek csökkenése miatt megáll és visszafordul 2007-ben. 2007-ben a források nagyságrendje ugyan nem változik döntően, azonban a rendelkezésre álló 43,9 milliárd forintnak mindössze 1,8 százaléka marad a megyei területfejlesztési tanácsok döntési kompetenciájában, míg a regionális területfejlesztési tanácsok az összeg 98,2 százalékáról dönthetnek.

A kormányzati szándék egyértelmű a régiókkal: 192 megyei intézmény regionális átszervezése történik meg fokozatosan, de viszonylag gyorsan. 119 hasonló feladatot ellátó intézmény kerül összevonásra és 32 intézményt miután feladata indokolatlanná vált, megszűnik. Külön említést érdemel a közigazgatási hivatalok regionális átszervezésének kérdése, amely sarokpontja

lehet az átszervezés centrumába állított regionalizációnak. A 2006. évi költségvetési törvényben a fővárosi és megyei közigazgatási hivatalok összesen 7,39 milliárd forintos előirányzattal, 2007-ben pedig 7,49 milliárd forintos előirányzattal szerepeltek. A változás +1,2 százalékos, ami reálértékben csökkenést jelent. A kiadási jogcímenek belül sem a személyi juttatások, sem a dologi vagy az intézményi kiadások nem változnak lényegesen, emellett lényegében a felújítási kiadási előirányzatok is változatlanok maradnak. Összegezve megállapítható, hogy a közigazgatási hivatalok XI. Fejezetben rögzített kiadási előirányzatai nem tükrözik sem a modernizációs szándékot, sem pedig azt, hogy azonos feladatot kevesebb munkatárssal kívánna a kormányzat 2007-ben ellátni.

A decentralizált támogatási keretek túlnyomó része a következő jogcímenek található: helyi önkormányzatok fejlesztési és vis maior feladatainak támogatása, a leghátrányosabb helyzetű kistérségek felzárkóztatásának támogatása, települési szilárd burkolatú utak felújítása. A körjegyzőségek létrehozását, működését támogató törekvés nem új keletű. Az azonban már kifogásolható, hogy az önhibájukon kívül hátrányos helyzetben lévő települési önkormányzatok (a továbbiakban: ÖNHIKI) támogatásának lehetőségéből – az eddigi 500 fő alatti lakosságszámú önkormányzattal szemben – a törvénytervezet kizárni javasolja az 1000 fő alatti körjegyzőséghez nem tartozó, vagy ahhoz tartozást nem vállaló önkormányzatot. A kizárást anélkül javasolja a tervezet, hogy bármiféle kezelési lehetőséget nyújtana az ÖNHIKI-s körből kieső önkormányzatok működőképességének biztosítására. Ezen önkormányzatok számára egzisztenciális kényszer a körjegyzőséghez való csatlakozás. A szigorítások érintik ezen kívül a közoktatási intézményt fenntartó önkormányzatokat, valamint szigorodnak a bérigazgatás feltételei is.

A működőképesség megőrzését szolgáló kiegészítő támogatások együttesen (ÖNHIKI, a tartósan fizetéképtelen önkormányzatok adósságrendezését segítő támogatások valamint a működéképtelen helyi önkormányzatok egyéb támogatása) 14,2 milliárd forintra, 5,2 százalékkal emelkedik, miközben szigorodnak a jogosultság feltételei.

A helyi önkormányzatok összes tárgyévi bevételein (3224,9 milliárd forint) belül a **saját bevételek tervezett (elvárt) aránya 26,7 százalék**. A 2006-os értékhez képest az önkormányzati szektornak 13,4 százalékos növekedést kell produkálnia a saját bevételek területén, ami egy piaci vállalatnak is becsületére válna. Az intézményi működési bevételeket 14,7 százalékkal kell növelni, míg a tervezett illetékbevételek összege a 2006-os tervvel azonos, jóllehet a beszédési költsé-

geket az állam az APEH behajtási szervezetén keresztül átvállalja. Külön meg kell jegyezni, hogy egyelőre nincs nyoma a helyi iparűzési adó kiváltásának, ami egy újabb probléma elodázására mutat.

A 2007. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS KÖZVETLEN TÁRSADALMI HATÁSAI

Megállapítható, hogy a 2007. évi költségvetési törvény az önkormányzatok által nyújtott társadalompolitikai szolgáltatások területén **széleskörű megszorítást tartalmaz**. Azokban az esetekben, ahol növekedés található, két tipizálható ok szerepel. Az egyik a társadalom általános elöregedéséből, biológiai állapotának univerzális romlásából eredően növekvő ellátotti, jogosulti kör miatti keretnövekedés, a másik viszont kormányzati koncepció alapján történő növelés. Ez utóbbi csoport a kormányzat azon törekvését tükrözi, hogy elősegítse a gyermekvállalás és a munkavállalás összehangolását, ezáltal a nők munkába való visszatérését és ezzel együtt adó- és járulékfizető évek számának növelését.

2. táblázat. Társadalompolitikai szolgáltatások támogatása

Ténylegesen növekvő tételek	Nominálisan növekvő, reálértékben csökkenő tételek	Megszűnő, csökkenő, illetőleg stagnáló tételek
A gyermekjóléti központok esetében a fajlagos összeg ugyan nem változik, de a központok száma 32 százalékkal növekszik.	A gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő hozzájárulások összege 3,9 százalékkal növekszik, elsősorban a rászoruló gyermekek számának növekedése miatt.	A közoktatásban – ahogy azt korábban jeleztük – az alap hozzájárulásokat teljesítmény-mutatók alapján határozza meg a költségvetés, míg a tanulólétszám alapján igényelhető kiegészítő hozzájárulások fajlagos összegei nem változnak, a gyermeklétszám csökkenése miatt azonban a kiadások összességükben 6,7 százalékkal csökkennek.
A szociális étkeztetés jogcímén 14,7 százalékos növekedés tapasztalható.	A településüzemeltetési, igazgatási és sport feladatok közé sorolható 8 támogatási jogcímnél jelentkező forrás mértéke 3,7 százalékos az előirányzat növekedése.	A kistélepülések támogatása, valamint az óvodába, iskolába járó gyermekek ellátási normatívái megszűnnek.
A fogyatékos személyek bentlakásos intézményi ellátásának fajlagos összege nem változik, a jogosultak köre bővül.	A szociális és gyermekvédelmi ellátások 2007-es feladataira 275,4 milliárd forint áll rendelkezésre, ami 5,5 százalékkal haladja meg a 2006. évit.	A kollégiumi ellátás hozzájárulásának számai változatlanul maradnak.
A bölcsődei ellátás jogcím fajlagos összege 8,7 százalékkal nő.	A pénzbeli szociális juttatások támogatása 4 százalékkal növekszik.	A közoktatási feladatokhoz kapcsolódó jogcímcsoport kiadási előirányzata átlagosan 5,5 százalékkal csökken
A családi napközi ellátás fajlagos összege 64,5 százalékkal nő A családi napközi ellátás fajlagos összege 64,5 százalékkal nő.	Új jogcím a családok átmeneti otthonában elhelyezett szülők támogatása.	A lakáshoz juttatás feladataihoz nyújtott központi támogatás összege (14,2 milliárd forint) nem változik.
Az egyes jövedelempótló támogatások jogcímcsoport előirányzata 17,9 százalékkal (12,5 Mrd Ft) növekszik döntően a növekvő ellátotti kör, illetőleg az öregségi nyugdíj minimális összegének növekedése miatt.	Az 5. számú mellékletben rögzített fejlesztési, felújítási jogcímekre fordítható előirányzatokon szereplő összegek együttes értéke 1,04 százalékkal nő.	A házi segítségnyújtás jogcímén 6,4 százalékos növekedést tervez a 2007-es költségvetés fajlagosan, míg 10 százalékkal több új belépő várható, valamint szigorodnak a jogosultság feltételei.

A 2007. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS ÉRTÉKELÉSE

Ténylegesen növekvő tételek	Nominálisan növekvő, reálértékben csökkenő tételek	Megszűnő, csökkenő, illetőleg stagnáló tételek
A többcélú kistérségi társulások közoktatási feladatainak előirányzata 45,5 százalékkal (2,9 milliárd forint) nő más normatívákból való átcsoportosítás miatt.		A szociális alapszolgáltatás és a bentlakásos átmeneti elhelyezés esetében az új belépők után csak 50 százalékos támogatás vehető igénybe.
A közforgalmú közlekedés normatív támogatása 2007-ben 44,1 százalékkal nő.		A fajlagos támogatás összege mind a jelzőrendszeres házi segítségnyújtásnál (-20 százalék), mind a támogató szolgáltatásnál (-8,3 százalék), mind a közösségi szolgáltatásnál (-3,2 százalék) csökken.
Új, kötött felhasználású támogatási jogcímek az esélyegyenlőséget, felzárkóztatást segítő támogatás, az egyes szociális szolgáltatások kiegészítő támogatása, valamint az egyes pedagógiai szakszolgáltatások támogatása.		A falugondnoki és tanyagondnoki szolgálat előirányzataiban nincs változás.
		Az utcai szociális munka esetében 13 százalékos csökkenést terveznek 2007-re.
		Az időskorúak nappali ellátásának fajlagos összege 36,5 százalékkal csökken
		A fokozott ápolást, gondozást igénylő ellátáson belül a gyermekvédelmi különleges és speciális ellátás számai nem változnak.
		A fogyatékos személyek pszichiátriai és szenvedélybeteg bentlakásos intézményei jogcím fajlagos összege 1,8 százalékkal csökken
		Az otthont nyújtó ellátás számai nem változnak

A 2007. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS ÉRTÉKELÉSE

Ténylegesen növekvő tételek	Nominálisan növekvő, reálértékben csökkenő tételek	Megszűnő, csökkenő, illetőleg stagnáló tételek
		Az átlagos szintű ápolást, gondozást nyújtó ellátás bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó ellátás bentlakásos intézményben a fajlagos összeg 4,1 százalékkal csökken
		Az utógondozói ellátás jogcím fajlagos összege 13,7 százalékkal csökken
		Az emelt színvonalú bentlakásos ellátás jogcímcsoponton belüli jogcímek számai 12,5-23,3 százalékkal csökkennek
		A hajléktalanok átmeneti intézményei fajlagosan 4,2 százalékkal kapnak kevesebbet
		Az ingyenes étkeztetés számai nem változnak
		Az önkormányzat által szervezett közfoglalkoztatás javasolt támogatása nem változik (15,1 Mrd Ft), ám 2007-ben bővül az igénybe vevők köre
		A szociális továbbképzés és szakvizsga támogatási számai nem változnak
		Az önkormányzati hivatásos tűzoltóságok normatív támogatása nem változik

FEJLESZTÉSI TÁMOGATÁSOK

A fejlesztésre fordítható pénzeszközök közül a cél- és címzett támogatások továbbra is kiemelt szerepet játszanak. **A 2007-es költségvetés ezen előirányzata 57,3 milliárd forint, ami 6,5 milliárd forinttal kevesebb a 2006-os értéknél.** A csökkenés oka a cél- és címzett támogatási rendszer fokozatos helyettesítése az Új Magyarország Fejlesztési Terv Operatív Programjaival. Ezek miatt a jelzett tételek már az új beruházások indulási költségeit nem tartalmazzák 2007-ben.

A címzett támogatási rendszer egyértelműen társadalompolitikai irányultságú volt. Legutóbbi prioritásai a következők voltak:

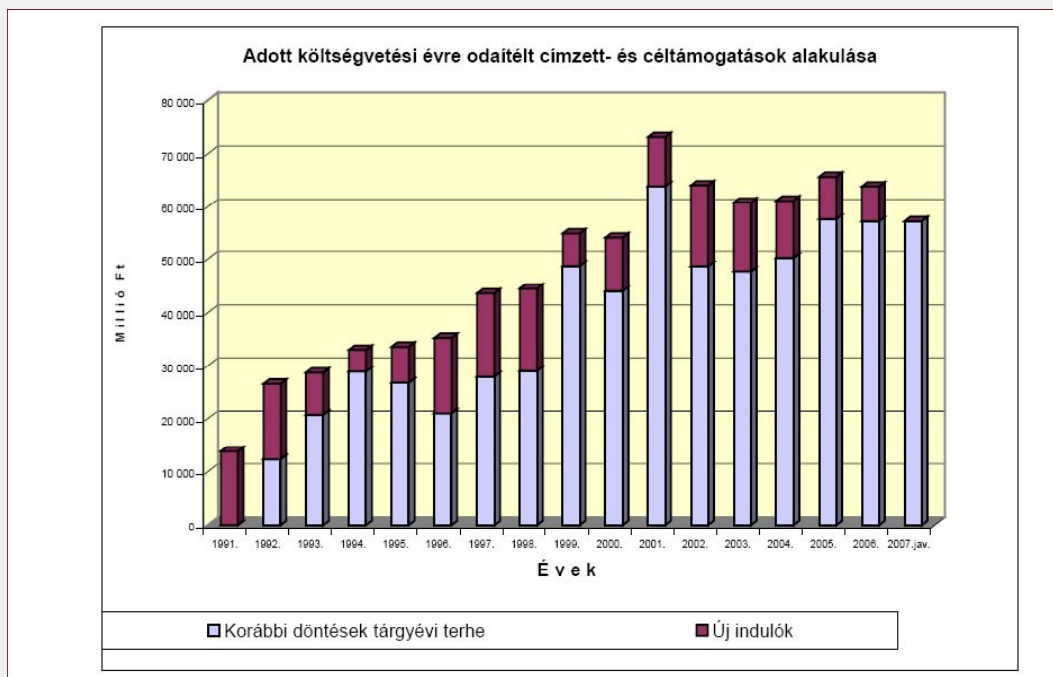
- A középfokú oktatási intézmények, kollégiumok szakszolgálati és gyermekvédelmi intézmények, tanuszodák építése, rekonstrukciója, bővítése
- Egészségügyi épületállomány modernizálása.
- Az önkormányzati tulajdonú kulturális intézmények – művelődési és kulturális központok, színházak – fejlesztése, korszerűsítése.

Az EU-s forrásokra való áttérés valószínűleg szükségszerű, ám a kiemelten fontos, halaszthatatlan, társadalompolitikai irányultságú támogatási elemek átváltoztatása hordoz bizonyos kockázatot.

Egyéb jogcímek változása:

- helyi önkormányzatok fejlesztési és vis maior feladatainak támogatása nem változik, valamint azonos szinten marad a vis maior tartalék előirányzat is.
- A leghátrányosabb helyzetű kistérségek felzárkóztatásának támogatása 53 százalékkal (3,2 milliárd forinttal) csökken.
- A központosított előirányzatként tervezett fejlesztési célú támogatások 11 jogcíme (közte számos társadalompolitikai jelentőségű, a IV. pontban megnevezett jogcím) összesen 0,86 százalékkal nő.
- Az ÖTM fejezetből a terület-és régiófejlesztés célelőirányzata 3,79 milliárd forinttal 15,2 milliárd forintra nő, míg a kutatási és technológiai innovációs alap regionális innovációra fordítható támogatása nem változik.
- Összességében a fejlesztési célú támogatások a fővárosi 4-es metrót nem számítva 128 milliárd forintról 122,5 milliárd forintra csökkennek.

3. ábra

FORRÁS: ÁSZ

KÖVETKEZTETÉSEK

A 2007. év az önkormányzatok számára a folytatódó forráskivonás éve lesz. Mután kormányzat által meghirdetett reformfolyamat egyelőre kétség kívül alacsony hatékonysággal működő önkormányzati szféra elemeinek lebontásában merül ki, miközben a nagyobb hatékonyságú, megreformált struktúrák kiépítése még nem kezdődött el, az állami funkciók közül az önkormányzatok által megvalósított feladatok minőségi és mennyiségi csökkenésével lehet számolni 2007-ben. Mindez azt jelenti, hogy a lakosság különböző rétegei eltérő teherviselési képességük szerint szegmentált módon fognak bizonyos funkciókat átvenni, ami magában rejti egyes kevésbé ellátott csoportok helyzetének elnehezülését.

Az önkormányzati szektor számára a megoldás egyik kézenfekvő módja a kormányzat által is szorgalmazott integráció, ám mivel a települési társulási mozgalom eddig sem hozott áttörést, feltehetően ezután sem fog. Ehhez bizonyos mértékig hasonló az Európai Unió által biztosított források kérdése, amelyek alkalmasak arra, hogy bizonyos helyi fejlesztéseket részben finanszírozzanak, ám

A 2007. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS ÉRTÉKELÉSE

döntő változás ezen források felhasználásától sem várható, az önkormányzati szektor működésének fenntarthatóvá tétele kizárólag hazai feladat marad.

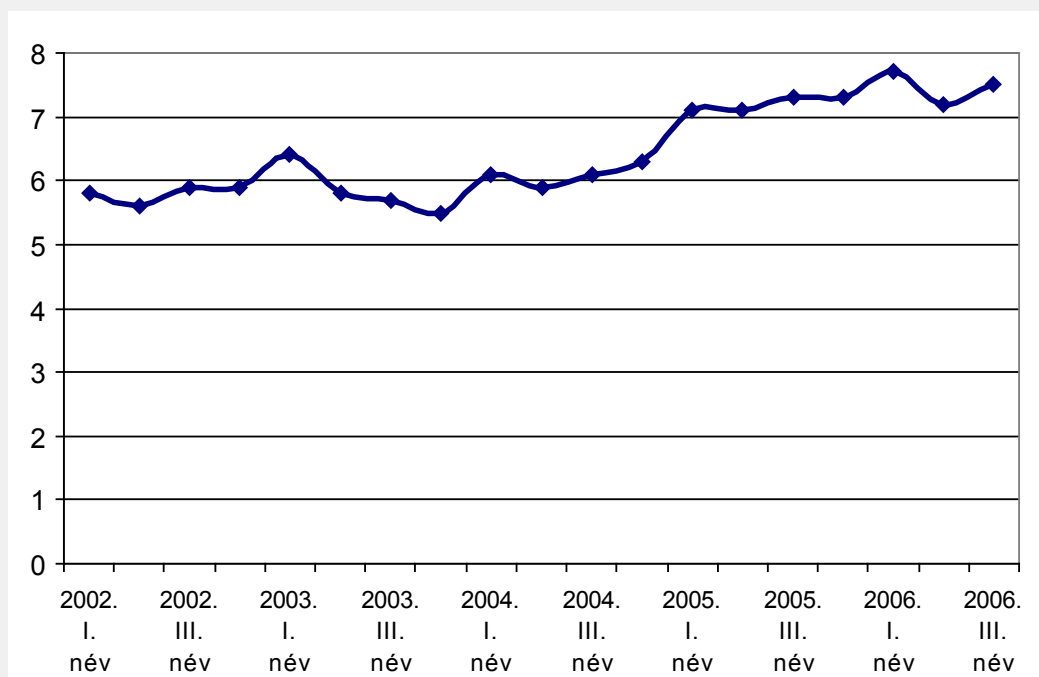
Akárcsak az államháztartás többi alrendszerében, az önkormányzati szektorban is fokozatosan kiéleződnek azok a feszültségek, amelyek az elöregedés és az általános tartalékvesztés (melynek jó indikátora az adósságállomány mértéke és összetétele) folytán az elmúlt években, évtizedekben kialakultak. Ennek alapján megállapítható, hogy a 2007-es költségvetés nem a reform (=kapacitásépítés), hanem a rövid távú stabilizáció (=funkcióvesztés) költségvetése.

GAZDASÁGFEJLESZTÉS

MUNKAERŐPIAC – A FOGLALKOZTATÁS FEJLESZTÉSE

A kormányváltás után bevezetett konszolidációs csomag hatására **Magyarországon a munkanélküliség 7,5 százalékosra emelkedett** (318 ezer fő), míg a 15-74 éves népesség körében a gazdaságilag aktívak száma 4 millió 266 ezer fő. A foglalkoztatás mértéke az utóbbi években mérthez képest némileg javult, de a munkanélküliek aránya hosszú évek óta nem volt ilyen magas.

4. ábra. A munkanélküliségi ráta alakulása, százalék

FORRÁS: KSH

A 2007. évi költségvetésben megjelenő és korábban eszközölt adójogszabályi változások nem a munkahelyteremtés és a foglalkoztatás növelésének irányába hatnak. A kormányzat szakmai kommunikációja szerint is világos, hogy a növekvő munkanélküliség és a stagflációs⁶ folyamatok beindulásának veszélye nyomán költségvetési konszolidációról talán még igen, de Magyarország regionális versenypozíciójának visszaszerzéséről egyelőre semmiképpen sem lehet beszélni.

A munkanélküliségi ráta megugrásának fékezése érdekében a kormány kezdeményezte a **2005 októberében életbe lépett Start-kártya program fejlesztését**. Az úgynevezett Start Extra és Start Plusz programok elődjükhöz hasonlóan a munkavállalás és a munkaerőpiacra történő visszatérés lehetőségeit kívánják bővíteni.⁷ A munkaadó az újabb Start Programok keretében foglalkoztatott munkavállalója után két évig mentesül a tételes egészségügyi hozzájárulás megfizetése alól. Ezen túlmenően a program jövőbeni kedvezményezettjének az első évben a munkabér 15 százalékát, a másodikban 25 százalékát kell majd járulékként az államkincstárba befizetnie dolgozója után.⁸ A Start kedvezmény a minimálbér duplájáig, azaz 125 ezer forintig vehető igénybe, így a munkaadó az első évben legfeljebb havi 23 ezer, a másodikban havi 9 ezer forintot takaríthat meg. A kormányzat várakozásának megfelelően 2007-ben a Start Programokon keresztül a következő években 38-40 ezer munkanélküli jutna álláshoz.

A Századvég Alapítvány szerint a Start elnevezésű intézkedések jó irányba mutatnak, a kormányzati felelősségvállalás mértékével azonban adódnak problémák. Tudható, hogy 2005. októberét követően 42 ezer 300 fő igényelt a kifejezetten a pályakezdekők elhelyezkedését segítő, első generációs Start-kártyából, az eddig részadatok alapján, az igénylők közel fele azt már igénybe is vette. Az igénylések kimagasló arányát látva nem világos, hogy a kormány miért vár a Start-kártyák újabb verzióinak bevezetésével 2007. július 1-ig. Szintén kifogásolható, hogy az újabb Start programokra a költségvetésben csak 4,1 milliárd forintot különítettek el; ezt a forrást érdemes lett volna legalább a másfélszeresére növelni.

Az érdekképviseleti szervezetek és szakmai kamarák szerint erősen **kifogásolható** az is, hogy a **Munkaerőpiaci Alapba** (MPA) és a **Szakképzési Alapba** (SZA) befizetett **százmilliárdok** nem a foglalkoztatási szerkezet modernizálását, a munkavállalás lehetőségeinek bővítését, hanem a **költségvetés konszolidációját célozzák**. A 2007. évi költségvetési törvény szerint a Munkaerőpiaci Alapba 348 milliárd forint kerül, ez az összeg 16 százalékkal magasabb a 2006. évi előirányzatnál. Az MPA főösszegének növekedése látszólag derűlátásra ad okot, de csak látszólag. A MPA 2006-ban 120 milliárd forintot utalt át a költségvetés fiskális helyzetének javítására, 2007-ben ez az összeg azonban már 153 milliárd forintra fog emelkedni. Miközben tehát az MPA főösszege 16 százalékos emelkedést mutat, a foglalkoztatás javítására fordítható keret csökkent.⁹ A kormány miközben az öngondoskodás fontosságára hívja fel a társadalom figyelmét, az állam működésének racionalizálását nem képes „öngondoskodóan” megoldani, hiszen

olyan forrásokból tömködi be a költségvetésben tátongó lyukakat, amit a munkaadók és a munkavállalók a munkaerőpiac fejlesztésének jogcímén fizetnek be.

Összességében elmondható, hogy a **2007-es költségvetésben tervezett adóemelések, minden, a foglalkoztatás fejlesztését célzó kormányzati lépést felülírnak.** A szakmai szövetségek szerint a kkv-szektorban jövőre további elbocsátási hullámra lehet számítani. Várhatóan – az adóellenőrzések miatti kellemetlenséget is vállalva – egyre több cég köti majd magához munkaerejét színlelet szerződésekkel, így a következő évben tovább bővül a szürke- és fekete gazdaság már most is a GDP 20-26 százalékára rúgó részesedése.

Más területen is hasonló megállapításokat tehetünk. **2007-re az állam a tavalyinál lényegesen magasabb személyi jövedelemadót tervez beszédni,** melynek mértéke államháztartási szinten 1752 milliárd forint. Ennek jelentős részét – 1238 milliárdot – a központi költségvetés számára kívánja behajtani, amely összeg a 2006-ra tervezettnél 13, a 2006-os várható teljesítésnél pedig több mint 10 százalékkal magasabb. A reálértéken csökkenő lakossági jövedelmek mellett az állam magasabb lakossági illetékekkel is kalkulál. Az államháztartási szintű 189 milliárdos 2007-re prognosztizált bevételekből a központi büdzsé a tavalyi tervezettnél 24, a tavalyi várható értéknél pedig 19 százalékkal többet tervez beszédni.

KUTATÁSFEJLESZTÉS, INNOVÁCIÓ

A GKM kommunikációja szerint az innováció, a technológia-fejlesztés, a kutatás-fejlesztés Magyarország és a magyar vállalkozói szektor nemzetközi gazdasági élvonalhoz történő felzárkózásának kizárólagos eszköze. Ennek ellenére a **kormány 2007-ben az előállított GDP-nek hozzávetőlegesen 1 százalékát költi majd kutatásfejlesztési tevékenységek finanszírozására.** Tény az is, hogy az innovációs terület fejlesztését célzó legfontosabb kormányzati lépés, egy, a Pénzügyminisztérium által előre be nem tervezett, kényszerű intézkedés, történetesen, hogy a **K+F tevékenységből adódó költségeiket a vállalkozások levonhatják a szolidaritási adó alapjából.**¹⁰

A 2007. évi költségvetés alapján a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap (KITA) előirányzata mintegy 41 milliárd forint, az összehasonlítás kedvéért ez az összeg mintegy egynegyede annak a pénzállománynak, amit a kormány 2007-

ben a 13. havi nyugdíj kifizetésére szán. Jövőre jelentős mértékben visszaesik a pályázatokon keresztül lehívható innovációs pénzek összege, új pályázatokra csak 5 milliárd forint áll rendelkezésre, ami az alapban található forrásnak csak 12 százaléka. Ennek köszönhetően több, 2007-ben elnyert innovációs támogatásra az állam csak 2008-ban tud kifizetési kötelezettséget vállalni. Összességében roppant nagy mértékű, közel 92 százalékos kötelezettségvállalással terhelt az a 30 milliárdos keret is, amit „hazai innováció támogatása jogcímén” az állam jövőre átutalhat a cégek számlájára.

Az innovációs és kutatásfejlesztési támogatások a kkv számára a legfontosabbak. A Központi Statisztikai Hivatal 2006-os vállalkozáskutatása szerint a nagyvállalatokban jelen lévő külföldi tőke innovációs beruházásokra, fejlesztésekre irányuló meghatározó szerepe a magyar gazdaságban felerősíti a teljesítménybeli különbségeket a nagy-, illetve a kis- és közepes vállalatok között. A tanulmány szerint: „ahhoz, hogy kis- és közepes vállalataink a foglalkoztatás mellett a hozzáadott érték létrehozásához is nagyobb mértékben járuljanak hozzá, növelniük kell versenyképességüket, termelékenységüket.”¹¹ A Századvég Alapítvány szerint a kormány jelenlegi intézkedései nemhogy elősegítik, de károsan befolyásolják a magyar kkv szektor versenyképességét.

A 2006. évi költségvetési elemzésünkben beszámoltunk arról, hogy a kormány megsértette az Államháztartási Törvényt, amikor az innovációs alaphoz történő kötelező állami hozzájárulás forrását nem teremtette elő. Ugyanakkor a 2007. évi költségvetés már emelkedő mértékű állami támogatással számol. Amíg az alap 2006-ra várható 37 milliárd 55 millió forintra rúgó bevételein belül az innovációs járulék 61 százalékot, a költségvetési támogatás 33,2 százalékot ért el, addig 2007. évben, a törvényi szándéknak megfelelően – és a korábbi évektől eltérően – az innovációs járulék 49,1 százalékot, a költségvetési támogatás 49,5 százalékot tesz majd ki. Az állam és a vállalkozói szféra innovációs fejlesztésekben történő tehervállalásának közelítése, arányosítása megítélésük szerint rendkívül fontos és előremutató kormányzati lépés. Óriási probléma viszont, hogy a **mintegy 20 milliárd forintban meghatározott, növekvő állami támogatási részt, az elfogadott költségvetési törvény alapján, a kormány hitelfelvételből szándékozik megvalósítani.** Ez a lépés **ellentmond a fiskális korrekció érdekében tett általános politikai törekvésnek.**

GAZDASÁGFEJLESZTÉS AZ ADÓJOGSZABÁLYOK VÁLTOZÁSÁNAK TÜKRÉBEN

A 2006. évi áprilisi választásokat és az államháztartás drasztikus helyzetének nyilvánosságra kerülését követően a kormány **számos fiskális kiigazító szándékkal életre hívott jogszabályi változást eszközölt a magyar adórendszerben**. Az adózási feltételek módosítása nyomán nagyban csökkentek a magyar mikro-, kis és közepes vállalkozások versenyképességi pozíciói.

2006-ban az általános forgalmi adó 15 százalékos kulcsa 20 százalékra emelkedett, az egyszerűsített vállalkozói adó mértéke pedig 15-ről 25 százalékra nőtt. Döntés született abban is, hogy 2006. októbertől a foglalkoztatónak a minimálbér kétszerese után kell járulékot fizetnie. Ezen felül valamennyi társasági adó fizetésére kötelezett cégnek az elvárható nyereség után társasági adót kell fizetnie. Az elvárt adó alapja az eladott áruk beszerzési értékével csökkentett összes bevétel 2 százaléka. Az adó kulcsa a társasági adó szabályainak megfelelően 5 millió forint adóalapig 10 százalék, fölötte 16 százalék.

A direkt adóemelések mellett rontotta a vállalkozások versenyképességét az is, hogy a korábbi tervekkel ellentétben 2006-ban nem szűnt meg az 1950 forintos tételes egészségügyi hozzájárulás. A nagy port kavart adóintézkedéseken túl több kisebb, a cégek adóterhelését növelő szabálmódosítás lépett életbe. Ilyen például, hogy a természetbeni juttatások utáni adótétel 44 százalékról 54 százalékra emelkedett. A törvény a telefonszolgáltatás magáncélú használatát is a természetbeni juttatások körébe sorolta, ezért az is 54 százalékos adóval terhelte. A felnőttképzés díja után és a számítógép beszerzésére fordított kiadás után együttesen legfeljebb évi 60 ezer forintban meghatározott adókedvezmény 2007. január 1-jétől szintén megszűnt.

Csak a legnagyobb tételeket számba véve: a társasági adó tervezett bevétele 2007-ben 504 milliárd forint, ami 13,5 százalékkal több, mint a 2006. évi várható teljesítés (443,8 milliárd). Szakértők szerint az úgynevezett elvárt adóból 2007-ben megközelítőleg 55 milliárd forint folyhat be. A társas vállalkozások különadójából 2006 utolsó negyedévében 40 milliárd forintot vár az állam, 2007-re pedig 150 milliárd forintot. Az egyszerűsített vállalkozói adó 2007. évi 168,2 milliárd forintos bevételi előirányzata a 2006-ra tervezett hasonló forrású bevételeknél (154,4 milliárd forint) 8,9 százalékkal lehet magasabb. Az általános forgalmi adó 1971 milliárd forint, 10,1 százalékkal magasabb a várható 2006-os teljesítésnél (1830 milliárd

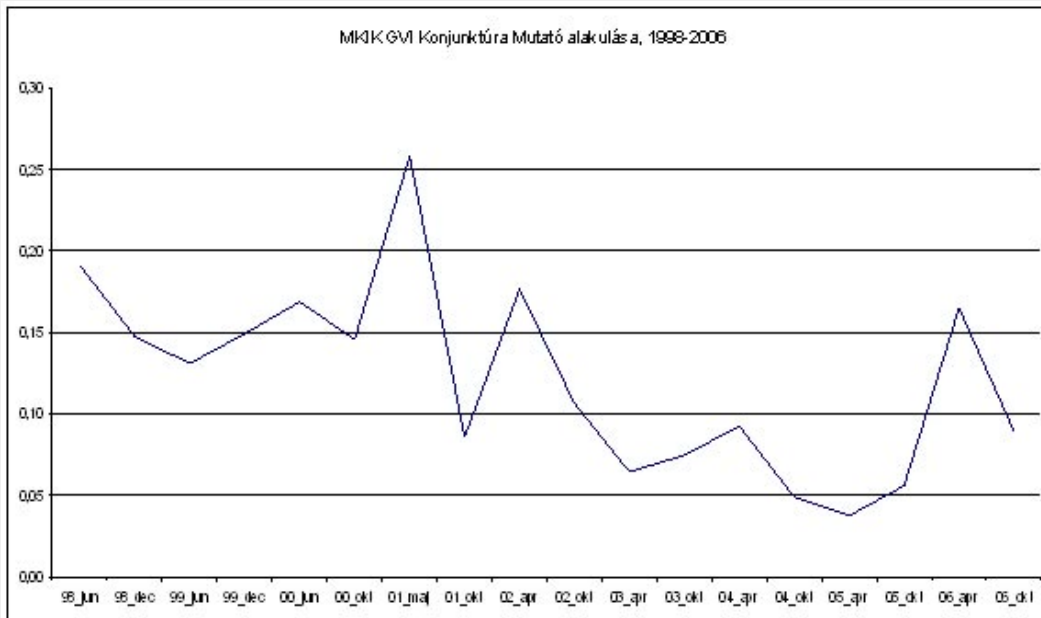
forint). Az egyéb vállalkozói szférát érintő szankciók aránya 29 milliárd forint, ami 5,5 százalékkal haladja meg a 2006-ban beszédett hasonló adóbevételeket.

ROMLÓ VERSENYKÉPESSÉG A KKV SZÉKTORBAN

Adóterhek növekedése nyomán a kkv szektor jövedelempozíciója az áthúzódó hatásokkal együtt 2007-ben előreláthatólag 627,2 milliárd forinttal romlik. A cégek 2007-re vonatkozó bizalmi indexe és konjunktúra-percepciói soha nem látott mélypontra kerültek. Az adóemelések és a keresletszűkítő kormányzati intézkedések miatti pesszimizmus leginkább a mikro-, és kisvállalkozásokra jellemző. A MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet (GVI) átfogó felmérése szerint az ebbe a körbe tartozó cégek mind az üzleti helyzet, a jövedelmezőség, a beruházások és a foglalkoztatottság tekintetében romlásra számítanak a következő félévben. Stagnálással vagy növekedéssel számolnak viszont az erősen exportorientált társaságok, a nagyvállalatok és a tulajdonosi szerkezetüket tekintve külföldi irányítás alatt álló cégek.

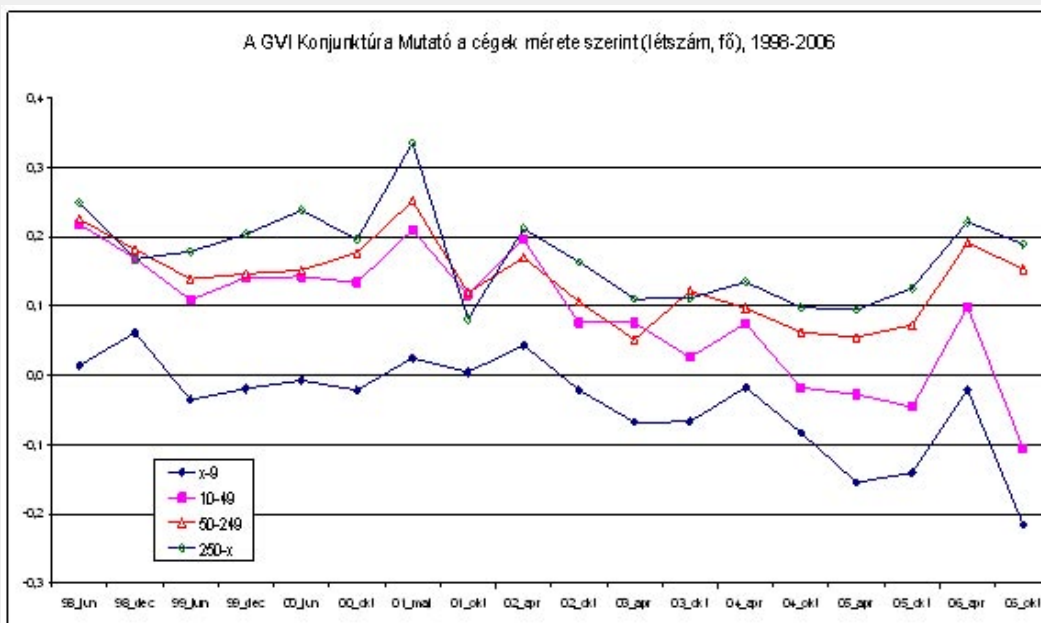
A diagrammon jól látszik, hogy a vállalkozások csak a 2006. áprilisi parlamenti választásokat megelőző időszakban voltak bizakodóak a gazdasági konjunktúra alakulásával kapcsolatban. A kampányidőszak lezárultával, a gazdaság valós helyzetének megismerését követően a percepció index drasztikus ütemben kezdett zuhanni.

5. ábra

FORRÁS: MKIK GVI

6. ábra

FORRÁS: MKIK GVI

A magyarországi cégek főként 2005-ben kezdődött a környező országokba, elsősorban Szlovákiába történő kiáramlása 2006-ban tovább fokozódott, és várhatóan 2007-ben sem csökken. Miközben a kormány cinikus módon kezeli a növekvő adó- és bürokratikus terhek¹² miatti céges exodust – emlékezzünk csak Gyurcsány Ferenc „kérem, el lehet akkor menni” felszólítására – csak 2005. első felében több mint 1000 cég tette át a székhelyét északi szomszédunkhoz. (Főként olyan társaságokról van szó – mérnökirodákról, ügyfélszolgálati vállalkozásokról, szoftverfejlesztő cégekről, amelyek termelési és értékesítési tevékenysége földrajzi és logisztikai szempontból nem kötődik szorosan Magyarországhoz). A kedvező szlovákiai cégalapítási és működési költségek nem csak a kis- és középvállalkozásoknak éri meg a székhely áttelepítését, 1999 és 2006 között a magyarországi székhelyű multinacionális cégek közel egymilliárd eurót helyeztek ki a szomszédos országokba.

A Századvég Alapítvány a 2006-os költségvetési törvény elemzésekor megállapította, hogy a kormányzat szándéka, hogy az állam fokozatosan vonuljon ki a kkv-szegmens direkt támogatásából. A GKM által 2006-ban hirdetett hosszú távú kkv-fejlesztési programjából kiderült, hogy a szaktárca **2007 és 2013 között a vissza nem térítendő támogatások jelenlegi 71 százalékos arányát 17,6 százalékra redukálná a hitelből történő fejlesztések javára.** A kormány ebben a tekintetben ragaszkodott ígéreteihez. A GVOP beruházások támogatási rátája 2007-ben az eddigi 50 százalékról 35 százalékra csökken majd. Új filozófia, hogy számos területen a támogatás mértéke csak annyi legyen, hogy azzal még éppen meg lehessen valósítani a projektet. Új elem az is, hogy a gazdaságfejlesztéssel kapcsolatos operatív programok teljes keretének 23 százaléka visszatérítendő támogatásként jelenik meg.

Miközben az Európai Bizottság 2006. végén növelte a nemzeti kkv-szubvencionálásra fordítható összeg megengedett határát, **Magyarországon a kormány gazdaságfejlesztési koncepciója a jövőben is a hitelfelvételre történő ösztönzésben, a piac feltételezett önfinanszírozó képességének hangsúlyozásában merül ki.**¹³ Így a magyar vállalatok adóznak az államnak, de attól szolgáltatások formájában pusztán a hitelek felvételének lehetőségét kapják vissza. A szektor forráshiányosságát mutatja, hogy gombamód szaporodnak a társaságok finanszírozásában szerepet vállaló kockázati tőkealapok, ez a piac még korán sem látszik beszűkülni: csak 2007 és 2009 között hat újabb hasonló profilú tőkebefek-

tetőt vezetnek be a piacra. A start-up és generalista tőkelapok 2006-ban közel 20 milliárd forinttal szálltak be a kkv szektor finanszírozásába.

KÖVETKEZTETÉSEK

A 2007. évi költségvetésben megjelenő uniós fejlesztési források 464,5 milliárd forintot tesznek ki, míg a hazai támogatási összeget 165,6 milliárd forintban határozták meg. Ez összesen körülbelül 630 milliárd forintot jelent, ami magában foglalja az intervenciós felvásárlások nélkül vett agrártámogatások 48 milliárdos keretét is. Kérdés, hogy Magyarország milyen mértékben tudja kiaknázni ezt a forráslehetőséget, figyelembe véve, hogy 2004-2006 között a rendelkezésre bocsátott közösségi keretnek csak 33 százalékát volt képes lehívni.

A romló versenyképességi tényezők miatt folyamatosan növekszik azoknak a cégeknek a száma, akik képtelenek a módosított adózási feltételekkel járó költségnövekedéssel hosszú távon megbirkózni. A kkv szegmens eladósodottsága, hitelállománya, a szürke- vagy feketegazdaságba áramló munkaerő, a látens munkanélküliség mértéke, a tevékenységüket beszüntető cégek aránya folyamatosan növekszik.

A kormány továbbra is csak a szavak szintjén tartja fontosnak a mikro-, kis- és közepes vállalkozások támogatását. A jövőben erősödhet az a trend, hogy miközben a multinacionális társaságok rendre jól teljesítenek, a magyar gazdaság motorjának számító kkv szektor permanens likviditási problémákkal küzd.

A 2007. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS ÉRTÉKELÉSE

3. táblázat. A tevékenységüket beszüntető cégek arányának változása

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
I. név	csőd	8	13	4	8	9	10	8
	felszámolás	1151	1463	1776	1866	1970	1917	2177
	végelszámolás	1172	1826	1449	1172	1176	1192	1423
II. név	csőd	4	7	2	10	9	7	0
	felszámolás	1066	1464	1517	1967	1908	2067	2411
	végelszámolás	900	1750	1280	1019	898	1138	1216
III. név	csőd	0	1	2	1	7	6	0
	felszámolás	1104	1180	1187	1710	1886	1749	2293
	végelszámolás	1883	1360	1169	1085	1022	1134	1393
IV. név	csőd	0	3	7	6	11	3	?
	felszámolás	1677	1788	1709	2150	2040	2224	?
	végelszámolás	1639	1465	1162	1096	1091	1196	?
Össz.:	csőd	12	24	15	25	36	26	8
	felszámolás	4998	5895	6189	7693	7804	7957	6881
	végelszámolás	5594	6401	5060	4372	4187	4660	4032
Össz.:		10604	12320	11264	12090	12027	12643	10921

FORRÁS: CREDITINFORM

AGRÁRÁGAZAT

Gráf József szakminiszter az agrárágazatot nevezte meg – 2006 után ismételten – a 2007. évi költségvetés egyik fő nyertesének, ugyanis az új évben több mint 455 milliárd forint áll a tárca rendelkezésére mezőgazdaság- és vidékfejlesztésre. Egy agrártermelőre így a tavalyi (2006) 2 millió forinttal szemben – érvel a kormány – 2007-ben 2,3 millió forint jut. A minisztérium a következő költségvetési esztendőben a következő prioritásokkal számol a források elköltése terén: a versenyképesség javítása, az EU-s támogatások maximalizálása, a kárenyhítési rendszer bevezetése, a bürokrácia csökkentése, az agrárszakigazgatás átalakítása és az intézményrendszer korszerűsítése.

Mint ismeretes, a megszorító intézkedésekkel, illetve a kidolgozatlan és a jövőben jelentős társadalmi-gazdasági károkat előidéző „reformokkal” párhuzamosan a kormányzat erőteljes kommunikációs kampányt indított annak érdekében, hogy az EU új költségvetési időszakában (2007-2013) elnyerhető uniós forrásokat olyannak tüntesse fel, amelyek egyrészt minden különösebb szakmai-intellektuális (pályázat) és anyagi befektetés (önrész) nélkül is biztosan leköthetők, másrészt meghozza a felzárkózás lehetőségét minden egyes társadalmi réteg számára. Az uniós pénzeknek az előre kiosztása már a parlamenti választási kampányban is sikereket hozott a kormánypártok számára, így természetesnek tűnik, hogy az egyébként jelentős megszorításokat tartalmazó költségvetésről folyó közéleti diskurzusban a kormányzati kommunikáció masszívan alkalmazta azt a klisé, miszerint a szűkös belső (költségvetési) források bőven pótolhatók majd az uniós források által. Október végén és november elején elárasztották a magyar médiumokat azok az információk, hogy az 1250 milliárdos vidékfejlesztési és 1500 milliárd forintos közvetlen európai támogatással a következő hét évben olyan fejlődést lehet elérni a magyar mezőgazdaságban, mint amilyen az Európai Unió fejlett agrárországaiban korábban végbement.

A KÖLTSÉGVETÉSRŐL ÁLTALÁBAN

2006-hoz képest 14 százalékkal növekedik az agrár- és vidékfejlesztésre fordítható összeg 2007-ben, azaz közel 456 milliárd forint jut a célra a korábbi 400 milliárd helyett. A főösszeg és a plusz forrás (55-56 milliárd forint) döntő része az uniós támogatásokból és annak növekedéséből származik.

Ennek a növekménynek köszönhető – ahogyan azt már jeleztük –, hogy a kormány számításai szerint ezzel egy termelő 2006-hoz képest mintegy 300 ezer forinttal kap többet (2,3 millió Ft) átlagosan.

2007-ben is a mezőgazdasági költségvetés legnagyobb részét, **220 milliárd forintot a területalapú támogatások teszik ki.** Agrár- és vidékfejlesztésre 156 milliárd jut, amelyből a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv keretében 85, az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programon belül 36 milliárd forint, az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív programban (AVOP) 33 milliárd forint, míg a SAPARD-ból közel 2 milliárd forint áll rendelkezésre. A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv keretéből elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, a kedvezőtlen adottságú térségek és egyes termelői csoportok támogathatók, de jut forrás agrár-környezetvédelemre, illetve mezőgazdasági területek erdősítésére. Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programban feltüntetett költségvetési pénzekből a versenyképesség fokozása, a vidéki környezet megóvása és a vidéki életminőség javítása finanszírozható.

A kormány 2007-ben új kezdeményezést, a **nemzeti agrárkárenyhítési támogatás** bevezetését is tervezi. Az alapba felerészben a költségvetés, felerészben a termelők fizetnének be. A kormány kezdetnek 500 millió forinttal járul hozzá a támogatáshoz, az összeg a termelők befizetése arányában nőne. Az új támogatás célja, hogy egyrészt az elemi károk részben megtérüljenek a gazdák számára, másrészt ezáltal is javuljon az agráriumban nehezen garantálható jövedelembiztonság. Már most látható azonban, hogy az állami **támogatás induló összege** (500 millió Ft) **elégtelen az elemi károknak oly jelentősen kitett gazdasági alrendszerben tapasztalható anomáliák orvoslására.**

Noha nem tartozik közvetlenül a büdzséhez, mégis vannak költségvetési vonzatai az agrárközigazgatás radikális átszervezésének. Mint köztudott, a kormányzat politikai közmegegyezés hiányában is felvállalta a magyar közigazgatás felső- és középszintű átalakítását. Ennek keretében 2007-ben az FVM-ben, és a felelősségébe tartozó hivatalokban dolgozók létszáma csökken (15888 főről 12833 főre), a tárcánál csak a jogalkotási feladatok és az uniós ügyek maradnak, és létrehozák a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalt (egyablakos rendszer). Emellett racionalizálják a földhivatalok működését, összevonják a szakképző intézményeket, valamint a nemzetközileg jelentős kutatóintézeteket korszerűsítik. A 2007. január 1-jétől létrehozandó regionális agrártudásközpontokkal az a cél, hogy egy-egy régióban található kutatóintézetek és az arra alkalmas középiskolák a gazdálkodók oktatását, szaktanácsadását és eseti, levelező képzését segítsék. Ennek következ-

tében a 2007. évben az FVM által felügyelt költségvetési intézmények 9,5 milliárd forinttal kevesebb költségvetési támogatást kapnak, mint az előző évben.

A nagy kérdés persze az, hogy a takarékoság és a szerkezeti átalakítás nem pusztán fiskális célzatú-e. A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal létrehozásával ugyanis megszüntetik – többek között – a nagy múltra visszatekintő fővárosi és megyei növény- és talajvédelmi szolgálatokat, vagy a fővárosi és megyei állategészségügyi állomásokat. Fennáll a veszélye annak, hogy az átszervezés után a hatósági-ellenőrző munka károkat szenved, a megtakarításokkal párhuzamosan a szakmai tevékenység háttérbe szorul. Ráadásul ez az átalakítás egy olyan környezetben manifesztálódik, amikor is az átalakulás zavartalan levezényelését attól a szakigazgatási garnitúrától várják el, amelyet egzisztenciális ellehetetlenítése után a leépítések állandó veszélyének tesznek ki.

AZ AGRÁRKÖLTSÉGVETÉS ÉRTÉKELÉSE

Bár ahogy jeleztük, 2007-ben jelentős mértékben, 14 százalékkal (55-56 milliárd Ft) bővül az agrárbüdzse, **mégsem tartalmaz forrásokat új hazai támogatások meghirdetésére.** A növekmény ugyanis döntően az uniós területalapú és vidékfejlesztési pénzkeretek bővüléséből származik, a magyar források aránya ugyanakkor tovább csökken. A 2007-es költségvetési évben a közel 455 milliárdos összeg 65 százaléka (310 milliárd Ft) származik az EU agrárkasszájából, így a hazai szerepvállalás már csak 35 százalékot (145 milliárd Ft) tesz ki. 2006-ban az EU „még csak” 60 százalékos rész vállalt a fejezet finanszírozásából, 2005-ben pedig alig haladta meg az 50 százalékos részarányt az integrációs szervezettől származó források aránya. Mindez azt bizonyítja, hogy a **magyar költségvetés** – a hangsúlyozott fokozott állami szerepvállalás kommunikálása ellenére – **folymatosan vonul ki az agrárszféra finanszírozásából.**

A 145 milliárd forintos hazai forrásokból 78 milliárdot az uniós területalapú támogatások nemzeti kiegészítése (top-up), mintegy 30 milliárdot az egyéb (elsősorban vidékfejlesztési) társfinanszírozás visz el. Emellett 29-30 milliárdra tehető a korábbi években vállalt, 2007-re áthúzódó fizetési kötelezettség (determináció). Ebből adódik, hogy új jogcímekekre nem marad forrás. Erre az ÁSZ jelentése is hangsúlyosan felhívta a figyelmet, jelezve, új támogatás indításához csak abban az esetben lesz lehetőség, ha pótlólagos forráshoz jut a fejezet. Ennek valószínű-

sége azonban – ismerve a költségvetés szigorú prioritásait (vagyis a konvergencia program maradéktalan teljesülését) – szinte a nullával egyenlő.

A **jövő évi agrárköltségvetés legvitatottabb pontja a top-up**, ugyanis Magyarország a koppenhágai csatlakozási megállapodásban kialakította, hogy az EU-s területalapú forrásokat évente 30 százalékkal egészítheti ki. Tény, hogy a szocialista vezetésű kormányzat akkor elzárkózott attól az ellenzéki javaslattól, hogy a magyar állam ezen kötelezettségét törvényben szabályozzák. A kormányzati vállalás így országgyűlési határozati formában került szabályozásra, melynek sorozatos megsértése nem jelent komolyabb normaszegést. Az állami kiegészítés 2007-ben – árfolyamtól függően – 103-104 milliárd forintnak felelne meg, miközben csak 78 milliárdot fordít a kormány erre a célra. A költségvetés így a 2006-os évhez hasonlóan (akkor is 78 milliárd forint volt az állami vállalás) ismételtelen elmulasztja a versenyképesség ilyenén módon történő növelését, amelynek legfőbb vesztesei egyértelműen a családi agrárvállalkozások és a kisebb birtokosok.

A kormányzati kommunikáció szerint a top-up támogatás 78 milliárdos forrása jó részt azért kevesebb a lehetséges 103-104 milliárd forintnál, mert 2005-ben és 2006-ban az agrárköltségvetést súlyosan megterhelte a gabonaintervencióra fordított összeg. Ebből kiderül, hogy a tárca a gabonaintervencióra szánt forintokat támogatásként veszi figyelembe (2005-ben 146 milliárd, 2006-ban 159 milliárd), holott ezeket az összegeket – igaz időeltolódással – az EU az intervenciós készletek értékesítését követően átutalja a magyar állam számára, a tárolási díjat pedig folyamatosan megtéríti. A kormányzat részéről viszont olyan ígéret egyáltalán nem hangzott el a költségvetési disputában, hogy az uniós intervenciós pénzek átutalása után a kabinet valóban támogatásként juttatja vissza a gazdákhöz ezeket a korábban elvont összegeket. Ráadásul a gazdák többsége az AVOP-forrásokhoz – a korábbi tapasztalatok hasonlóan – nem jutott hozzá, a gabonatárolókat elsősorban tőkeerős befektetői- és agrártársaságok építették meg, így az a helyzet állt elő, hogy a gabonaintervenció előnyeit a gazdák helyett elsősorban a nagyvállalati szektor élvezte.

Az ÁSZ jelentésében nehezményezte továbbá, hogy a top-up kiadásait 2007-ben sem szerepeltették önálló törvényi soron, holott a pénzügyi szervezet már 2004 óta felhívta erre a kormányzat figyelmét. Az organizáció szerint ennek következtében **2007-ben sem lesz garancia arra, hogy a top-up kiadások közvetlenül átláthatók és ellenőrizhetők legyenek.**

A hazai költségvetésnek jelent megtakarítást az is, hogy a kabinet az egyébként is megkurtított top-uphoz menti át a Nemzeti Vidékfejlesztési Tervben (NVT) 2006-ban bennragadt, elköltetlen pénzek nagy részét. Az átcsoportosítás mintegy 14 milliárd forintot (39 millió euró) tesz ki.

A 2004-2006-ban hatályos NVT-t a jövő évtől az 1250 milliárd forintnyi EU-forrást becsatornázó, új hétéves vidékfejlesztési program váltja fel. Magyarország évente 180 milliárd forintot használhat fel átlagosan, ugyanakkor a kormány 2007-ben mindössze 36 milliárd forint ilyen forrás elköltését ütemezte be. Az óvatosságot az magyarázhatja elsősorban, hogy Brüsszel vitatja a magyar pénzelosztási terveket. Emiatt viszont a hazai program elfogadása és a kifizetése is késhet. Peszsimista álláspontok szerint a 2007. évi tényleges kiutalások akár meg is hiúsulhatnak. Ilyen helyzet már 2004-ben is előfordult. A Századvég Alapítvány éppen a vidékfejlesztési támogatási bizonytalanságok miatt tartja kérdésesnek a 455 milliárdos költségvetés megvalósulását.

A madárinfluenza miatt a baromfiágazat vesztesége 2006-ban megközelítette a 20 milliárd forintot, ám a költségvetésben a kártalanításra az uniós forrásokkal együtt is csak 2,5 milliárd forint áll rendelkezésre. Ráadásul azok a tenyésztők, akik a járványügyi zárlat miatt nem értékesíthették árujukat, de állományukat nem semmisíthették meg, semmiféle kártérítésre nem számolhatnak. (2007 január 2-án az FVM újabb 5,2 milliárd forintot kért Brüsszeltől a madárinfluenza miatti károk kompenzálására.)

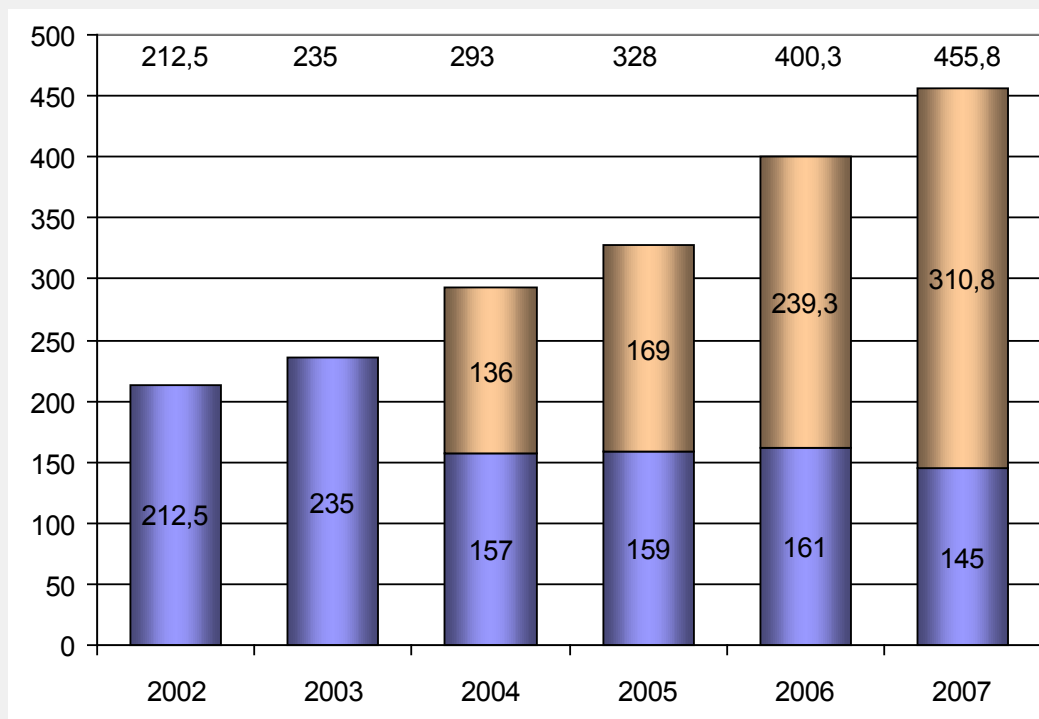
KÖVETKEZTETÉSEK

Az állam az agrárköltségvetés finanszírozásából folyamatosan kivonul, kizárólag az uniós források bevonásától reméli a magyar agrárágazat versenyképességének fenntartását. A 2007-es költségvetésben – az utóbbi négy-öt évben tapasztaltaknak megfelelően – nem található a családi gazdaságok számára olyan biztos pont, mely ezeknek a családoknak a mezőgazdaságban betöltött szerepét biztonsággal szolgálhatná. Az agrárgazdaság helyzetét a kormányzat egyébként is hajlamos a társadalom előtt valamiféle sajátos, elszigetelt problémaként megjeleníteni. Az igazság ezzel szemben az, hogy a vidék népességmegtartó képességének kérdése nemzeti stratégiai kérdés, az agráriummal kapcsolatos kormányzati stratégia ezért nem csupán egy ágazat, hanem a magyar társadalom távlati céljai szempontjából is meghatározó jelentőségű kérdés.

A 2007. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS ÉRTÉKELÉSE

Ebben a vonatkozásban kritikus helyzetet alakít ki a kormányzat azzal, hogy a magyar agrárgazdaságot a nemzeti beavatkozás eszköztárának folyamatos leépítésével gyakorlatilag teljes mértékben kiteszi a nagyságrendekkel magasabb tőkeerővel bíró külföldi versenytársakkal folytatott versenynek. Az egyre inkább csak EU-s forrásokra támaszkodó magyar agrárkölségvetés lényegében teljes mértékben kiszolgáltatja a hazai agráriumot a magyar érdekek számára zömében kedvezőtlen EU-s támogatási kurzusnak, illetve a piaci logika érvényesülésének, amelyet persze nyíltan nem vállal fel a kormányzat, helyette az esélyegyenlőség és modernizáció retorikáját veti be, de ez a gyakorlatban mit sem segít a családi gazdaságok versenyképességének megteremtésében vagy a hazai termelőket a piacról dömpingárral kiszorító külföldi termelőkkel és forgalmazókkal folytatott küzdelemben.

7. ábra Agrárkölségvetés alakulása (milliárd Ft)

FORRÁS: FVM

JEGYZETEK

¹ A Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló T/1145. sz. törvényjavaslat általános indoklása.

² Ez leginkább Budapestet, illetve a Dél- és Nyugat-Dunántúli területeket fogja kedvezőtlenül érinteni.

³ Ez a tavalyi összegnél 21,5 százalékkal kevesebb.

⁴ Az első tétel 50 millió forint, a második 130,4, míg a harmadik 919 millió.

⁵ *Új Magyarország Szabadság és szolidaritás – A Magyar Köztársaság Kormányának Programja* a sikeres, modern és igazságos Magyarországért 2006-2010.

⁶ A magas infláció és az alacsony gazdasági bővülés együttthatásából adódó recesszió.

⁷ A Start Extra azoknak a foglalkoztatóknak ad kedvezményt, amelyek olyan tartósan munkanélkülieket alkalmaznak, akik betöltötték az ötvenedik életévüket, vagy a leghátrányosabb helyzetű településeken élnek, vagy nincs nyolc általánosnál magasabb végzettségük. A Start Plusz programot a gyeshől, gyedről, ápolási díjról a munkaerőpiacra visszatérőkre, valamint a legalább egy éve regisztrált munkanélküliekre szabják.

⁸ Az általános járulékteher 33,5 százalékos.

⁹ A teljes képhez hozzátartozik, hogy korábban a szakképzési célú kifizetések tartalmazták a „hagyományos” szakképzési feladatokra, valamint az iskolarendszeren kívüli felnőttoktatás támogatására fordítható pénzeszközöket. Ez utóbbit 2006-ban egy jogszabály alapján a szakképzést felügyelő oktatási miniszter átadta a foglalkoztatási és munkaügyi miniszter felügyelete alá tartozó MPA részére. Ez az átadási kötelezettség az újonnan létrejött Szociális és Munkaügyi Minisztérium (SZMM) miatt megszűnt.

¹⁰ Mint ismeretes: a döntés akkor született meg kormányzati berkekben, amikor az Audi bejelentette, nem hoz Magyarországra újabb gyártókapacitást, ha nem csökken magyarországi leányvállalatának adóterhelése.

¹¹ Forrás: KSH. Kis- és középvállalatok és a vállalkozási készség. <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/vallalkozas.pdf>.

¹² A kormány 2006-ban csak gesztusértékű lépéseket tett és tervez a cégek bürokratikus terheinek mérséklése érdekében. Néhány területen egyszerűsítették ugyan a fejlesztési források lehívása érdekében kiírt pályázatok adminisztrációs és dokumentációs követelményeit, de a parlament nem tárgyalta például azt az „1000 forintos Kft” címmel a sajtóban megjelenő törvénytervezet, amely a korábbi szándéknak megfelelően jelentősen csökkentette volna a cégalapítás költségeit. Egy újabb elképzelésnek megfelelően – az elektronikus adóbevallás teljes körűvé tételével járó kiadásnövekedés ellentételezésére – jövőre adókedvezményben részesülhetnének a 4 millió forintos bevétel alatt teljesítő vállalkozások. A adókedvezmény azonban ebben a tekintetben is jelképes. A tervek szerint a cégek a könyvviteli költségeknek mindössze 15 százalékát számolhatnák el kedvezményként 2007-ben.

¹³ A kkv-k számára kedvező döntés értelmében a duplájára – a jelenlegi 100 ezer euróról 200 ezerre – nő az a keret, amelyet a tagállamok az EU jóváhagyása nélkül adhatnak az általuk kiválasztott kedvezményezett vállalkozásnak.